MINISTERUL SĂNĂTĂȚII AL REPUBLICII MOLDOVA

STANDARDUL DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR ÎN MEDIUL GRUPURILOR CHEIE AFECTATE, INCLUSIV A TINERILOR DIN ACESTE GRUPURI

(Ediția III)

Chișinău, 2025

Aprobat în cadrul ședinței Consiliului de experţi al Ministerului Sănătății
din 22.12.2025, proces verbal nr. 4
Aprobat prin Ordinul MS al RM nr. 1226 din 26.12.2025 cu privire la aprobarea Standardului de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor în mediul grupurilor cheie afectate, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri, ediția III

CUPRINS

CUPRINS 2

ABREVIERI ȘI ACRONIME 4

INTRODUCERE 7

DEFINIȚII ȘI CARACTERISTICI ALE GRUPURILOR CHEIE AFECTATE: 12

SCOPUL STANDARDULUI DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE 14

OBIECTIVELE STANDARDULUI DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE 14

PRINCIPII GENERALE ÎN ORGANIZAREA SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR ÎN MEDIUL GRUPURILOR CHEIE AFECTATE 14

ASPECTE ȘI CERINȚE SPECIFICE ÎN PRESTAREA SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR ÎN MEDIUL GRUPURILOR CHEIE AFECTATE 15

CODUL DEONTOLOGIC ÎN PRESTAREA SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR PENTRU GRUPURILE CHEIE AFECTATE 16

METODE DE PRESTARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR PENTRU GRUPURILE CHEIE AFECTATE 17

PROCESELE CE ÎNSOȚESC O BUNĂ ORGANIZARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR, SUNT: 18

LOCURI DE PRESTARE A SERVICIILOR: 19

STANDARDE DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR PENTRU GRUPURILE CHEIE AFECTATE 20

ANEXA 1 MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA REALIZĂRII PREVEDERILOR STANDARDULUI DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR PENTRU GCA, INCLUSIV TINERII DIN ACESTE GRUPURI 31

ANEXA 2 PACHETUL DE SERVICII DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR PENTRU PERSOANE CDI, LS, BSB ȘI TG, ȚINÂND CONT ȘI DE PARTICULARITĂȚILE DE OFERIRE A SERVICIILOR TINERILOR DIN ACESTE GRUPURI 38

SERVICII DE PREVENIRE HIV PENTRU GCA 40

ANEXA 3 LISTA MEDICAMENTELOR, DISPOZITIVELOR MEDICALE ȘI PRODUSELOR PARAFARMACEUTICE NECESARE PENTRU ACTIVITATEA PRR PENTRU GCA: 65

ANEXA 4 ANCHETA PRIMARĂ A BENEFICIARULUI SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR 66

ANEXA 5 CHESTIONAR PRIVIND SCREENING-UL TUBERCULOZEI 69

ANEXA 6 INSTRUCȚIUNI CU PRIVIRE LA FURNIZAREA PпpREP LA NIVEL DE COMUNITATE..... 70
ANEXĂ 7 CODURILE ȘI LISTA CONTINGENTELOR EXAMINATE LA MARKERII SEROLOGICI AL HIV ½..... 73
ANEXA 8 CONSIMȚĂMÂNTUL PENTRU PROTECȚIE ȘI PRELUCRAREA DATELOR CU CARACTER PERSONAL..... 74
ANEXA 9 COMANDA DE MEDICAMENTE PENTRU PREP..... 75
ANEXA 10 RAPORTUL TRIMESTRIAL CU PRIVIRE LA CIRCUITUL MEDICAMENTELOR PENTRU PREP..... 76
ANEXA 11 GLOSAR CU TERMENI CHEIE UTILIZAȚI..... 77
ANEXA 12 REFERINȚE BIBLIOGRAFICE..... 79

ABREVIERI ŞI ACRONIME

BSB	Bărbați care întreţin relații sexuale cu bărbați
CTH	Consiliere şi testare la HIV
GCA	Grupuri cheie afectate
HIV	Virusul Imunodeficienţei Umane
HVB	Hepatita virală B
HVC	Hepatita virală C
IEC	Informare, educare şi comunicare
IMSP	Instituție medico-sanitară publică
ITS	Infecții cu transmitere sexuală
LS	Lucrători ai sexului/lucrătoare ale sexului
LGBTQI	Lesbiene, gay, bisexuali/le, persoane transgender, persoane queer şi intersex
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONC	Organizație necomercială
Persoane CDI	Persoane consumatoare de droguri injectabile
Persoane TG	Persoane transgen
PCN	Protocol Clinic Național
PCSS	Punct de consultanță şi schimb al seringilor
PEP	Profilaxie Post-expunere la HIV
PREP	Profilaxia Pre-expunere la HIV
Prestator	Prestatorul serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor
PSS	Programe de schimb de seringi
RR	Reducerea riscurilor
SIDA	Sindromul Imunodeficienţei Umane Achiziţionate
SPN	Substanțe psihoactive noi
SSR	Sănătatea sexual-reproductivă
TARV	Tratament antiretroviral
Tânăr BSB	Bărbați/băieți până la vârsta de 18 ani care întreţin relații sexuale cu bărbați
TB	Tuberculoză
UNAIDS	Programul Comun al Națiunilor Unite privind HIV/SIDA
UNFPA	Fondul ONU pentru Populație
UNODC	Agenția Națiunilor Unite pentru Combaterea Drogurilor şi Criminalității

PREFAȚĂ

Standardul de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor în mediul grupurilor cheie afectate, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri, a fost elaborat de către grupul de lucru cu implicarea activă în procesul consultativ a instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale ce activează în domeniul prevenirii HIV și ITS. Standardul respectiv asigură implementarea actelor normative existente cu privire la infecția HIV și se bazează pe recomandările internaționale elaborate de către OMS, UNAIDS, UNFPA și alte organizații internaționale, precum și pe o serie de ghiduri și standarde operaționale care reglementează furnizarea de servicii de reducere a riscurilor de infectare cu HIV a grupurilor cheie afectate, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri.

Utilizatorii Standardului:

1. lucrători medicali și specialiști în sănătate publică care realizează activități de prevenire a infecției HIV în rândul grupurilor cheie afectate, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri;
2. organizații necomerciale/asociațiilor obștești ce activează în domeniul prevenirii HIV/SIDA și ITS.
3. entități naționale și internaționale finanțatoare de activități și servicii de prevenire a infecției HIV în rândul grupurilor cheie afectate, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri.

Mulțumiri:
Standardul de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor în mediul grupurilor cheie afectate, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri a fost elaborat cu suportul UNFPA și UNAIDS, în cadrul Planului Comun al ONU privind SIDA și revizuit cu suportul grantului național finanțat de Fondul Global pentru Combaterea HIV, Tuberculozei și Malariei pentru anii 2024-2026.

Elaborat: 2015
Revizuit: 2025
Următoarea revizuire: 2030

Colectivul de autori	
Prenume, nume	**Funcția, instituția**
Gheorghe Plăcintă,	dr. hab. șt. med., conf. univ., USMF ”Nicolae Testemițanu”, șef catedra de boli infecțioase
Silvia Stratulat	șef Direcție supravegherea epidemiologică a infecţiei HIV și hepatitelor virale, Agenția Națională pentru Sănătate Publică
Angela Cojocaru	șefă Direcție asigurări în sănătate, Compania Națională de Asigurări în Medicină
Maia Rîbacova	coordonator prevenire, Programul național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA, ITS, SCBI „Toma Ciorbă”
Ala Iațco	președinte, Uniunea pentru Echitate și Sănătate

Recenzenți oficiali

Prenumele, numele	Funcția, instituția
Octavian Sajin	dr. șt. med., șef Laborator științific Hepatite virale și infecții hemotransmisibile, Agenția Națională pentru Sănătate Publică
Luminiţa Guţu	dr. șt. med., conf. univ., Departamentul Medicină Preventivă, Disciplina epidemiologie, USMF ”Nicolae Testemițanu”
Victoria Ciubotaru	master în Sănătate Publică, Centrul de Sănătate a Reproducerii și Genetică Medicală, IMSP Institutul Mamei și Copilului
Andrei Lungu	avocat, membru al Consiliului de Egalitate

Standardul a fost examinat, avizat şi aprobat de:

Structura/instituția	Prenume, nume, funcția
Direcția supravegherea epidemiologică a infecţiei HIV și hepatitelor virale, Agenția Națională pentru Sănătate Publică	***Silvia Stratulat,*** șef direcție
Consiliul științific al Agenției Naționale pentru Sănătate Publică	***Nicolae Jelamschi,*** dr. șt. med, master în sănătate publică, președinte
Comisia științifico-metodică de profil „Medicină comunitară” a USMF „Nicolae Testemițanu”	***Serghei Cebanu,*** dr. hab. șt. med., conf. univ., vicepreședinte
Catedra de Medicină de familie, USMF „Nicolae Testemiţanu”	***Ghenadie Curocichin***, dr. hab. șt. med., prof. univ., șef, catedră
Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	***Constantin Nedelea,*** director general adjunct
Compania Națională de Asigurări în Medicină	***Ion Dodon,*** director general
Consiliul Naţional de Evaluare şi Acreditare în Sănătate	***Valentin Mustea,*** director
Consiliul de Experți al Ministerului Sănătății	***Aurel Grosu***, dr. hab. șt. med., prof. univ., președinte

INTRODUCERE

Standardul de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV în mediul cons, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri, în continuare standard de organizare și funcționare, constituie o componentă ce asigură calitatea unui serviciu public de sănătate acordat și include ansamblul normativelor de calitate în furnizarea serviciilor de utilitate publică, stabilite prin acte normative.

Infecția HIV prezintă o problemă prioritară de sănătate publică la nivel global, regional și național. Conform datelor UNAIDS, la sfârșitul anului 2024, în lume trăiau cu HIV circa 37,9 milioane de persoane, ceea ce constituie aproximativ 0,5 % din populația lumii.

Actualmente Republica Moldova este caracterizată printr-o epidemie concentrată a infecției HIV în grupurile cheie afectate: persoane CDI, LS și BSB (conform datelor estimative, sunt la nivel național - 21 800 persoane CDI, 11 560 LS și 13 000 BSB).

Supravegherea epidemiologică de generaţia a II-a în rândul populaţiei cu risc sporit de infectare (2024), a arătat o prevalenţă a infecției HIV în rândul persoanelor CDI (16,9% în Chişinău, 16,7 % în Bălţi și 18,3 % în Tiraspol), printre LS (2,7% în Chişinău, 11,3 % în Bălţi, și 8,3 % în Tiraspol), printre BSB (13,2% în Chişinău şi 3,3 în Bălţi), vizavi de prevalența în populația generală 0,4%.

În Republica Moldova este aprobat Programul Național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și Infecțiilor cu transmitere sexuală (în continuare PN HIV/SIDA și ITS) pentru anii 2022-2025, care este un document de politică pe termen mediu vizând reducerea poverii de HIV și ITS în Republica Moldova. Primul obiectiv strategic al PN HIV/SIDA și ITS este compartimentul ”Prevenire”, care prevede acordarea unui spectru de servicii de prevenire a HIV persoanelor din GCA.

Ține de menționat, că pentru prima dată în RM programele de schimb a acelor și seringilor au fost introduse în anul 1997 prin intermediul a două proiecte pilot-unul în orașul Soroca și celălalt în instituția penitenciară nr.18. Pachetul de intervenții cu scopul reducerii daunelor asociate consumului de droguri injectabile prevedea: schimbul de ace și seringi, consiliere pentru testarea HIV, distribuirea prezervativelor pentru persoanele care injectează droguri și partenerii lor sexuali și informații, educație și comunicare direcționate pentru acest grup și partenerii lor.

Între 2000 și 2002, programele de schimb a acelor și seringilor sau extins la alte patru teritorii: Orhei, Fălești, Bălți și Chișinău, iar între 2003 și 2013, aceste programe au fost extinse la 20 de teritorii și 12 instituții penitenciare. Pachetul de intervenție a fost extins pentru a include testarea HIV prin intermediul ONG-urilor care utilizează teste rapide pe bază de salivă, terapia de substituție cu opioide (introdusă în 2004 în sectorul civil și în 2005 în sistemul penitenciar) și consiliere privind terapia antiretrovirală (ART).

Din 2015, pachetul de servicii a fost completat cu servicii specifice genului, gestionarea supradozajului (tratamentul cu Naloxonum), asistență juridică și distribuirea de ace și seringi prin farmacii. Începând cu 2016, programele de schimb a acelor și seringilor au început să fie implementate prin intermediul clinicilor mobile.

Până la sfârșitul anului 2017, programele de schimb a acelor și seringilor funcționau în 30 de teritorii din sectorul civil și 18 penitenciare (inclusiv Transnistria). Finanțarea depindea de serviciile furnizate, de zonele de acoperire și de numărul de beneficiari.

La începutul anului 2017, rezultatul dialogului în curs a fost elaborarea unui ordin comun al Ministerului Sănătății (MS) și al Companiei Naționale de Asigurări în sănătate (CNAM), prin care s-

a aprobat Regulamentul privind modalitatea de finanțare a serviciilor de prevenire infecției cu HIV din Fondul de prevenire al CNAM, din data de 11 aprilie 2017, și ca urmare, au fost selectate printr-un proces competitiv două ONC. Trebuie menționat faptul, că finanțarea serviciilor de prevenire HIV din sursele CNAM se efectuează anual pe parcursul ultimelor 8 ani.

În 2018, a fost elaborat Registrul electronic online unic (în continuare Registru) pentru înregistrarea și evidența serviciilor de prevenire folosind carduri individuali de beneficiari. Din 2019, toate organizațiile necomerciale care activează în domeniul prevenirii HIV au trecut la înregistrarea serviciilor furnizate în Registrul.

Începând cu anul 2023 asigurarea beneficiarilor cu dispozitive medicale, necesare pentru acordarea serviciilor de prevenire HIV, se efectuează prin intermediul aparatelor vending pe întreg teritoriul RM.

În scopul reducerii transmiterii infecției HIV și ITS în mediul populațiilor cheie din Republica Moldova, pe parcursul anului 2024, au fost realizate următoarele activități de prevenire:

- serviciile de prevenire HIV pentru persoane CDI au fost implementate prin intermediul a 10 ONC pentru persoane din 30 de localități și prin intermediul Administrației Naționale ale Penitenciarelor în 18 instituții penitenciare;
- serviciile de prevenire HIV pentru LS au fost implementate prin intermediul a 13 ONC pentru persoane din 29 de localități;
- serviciile de prevenire HIV pentru BSB au fost implementate prin intermediul a 8 ONC pentru persoane din 29 localități;
- au fost realizate activități pentru aderență la tratamentul farmacologic cu opioide al dependenței de opiacee prin intermediul punctelor de tratament în 10 teritorii administrative și 13 penitenciare.
- au fost realizate servicii de prevenire pre-expunere (PrEP) la infecția cu HIV în baza Centrelor Regionale/raionale pentru diagnostic și tratament HIV și la nivel de comunitate.

În anul 2024, în cadrul programelor de prevenire HIV și reducere a riscurilor au beneficiat de servicii de prevenire HIV – 11 792 persoane CDI; 7 730 LS, și 7 251 BSB. Cu servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor au fost acoperite: 55,30% din numărul estimat de persoane CDI, 66,8% din numărul estimat de LS, și 55,7% din numărul estimat de BSB.

La 1 ianuarie 2025, se constată:

- ✓ Numărul persoanelor cu infecția HIV confirmate primar – 880
- ✓ Numărul persoanelor infectate cu HIV aflate în evidență activă – 10 281
- ✓ Numărul pacienților aflați în TARV – 8 974

Persoanele CDI sunt considerate un grup cheie afectat, în contextul practicilor de injectare a drogurilor și a celor sexuale experimentate/aplicate. Întrucât persoanele CDI formează grupuri compacte și utilizează dispozitivele de injectare în comun, fără a le steriliza, HIV și hepatita virală C se pot răspândi foarte rapid în rândurile acestora. Ca și alte persoane sexual active, persoanele CDI pot contracta și/sau transmite HIV de la/către partenerii lor sexuali, dacă au contacte sexuale neprotejate.

Accesul persoanelor CDI la dispozitive sterile de injectare și încurajarea folosirii lor, sunt componente esențiale ale programelor de prevenire HIV și reducere a riscurilor. Acestea pot fi

distribuite prin diverse metode, al căror scop final este, ca persoanele CDI să posede propriul dispozitiv de injectare, iar timpul de circulație a seringilor și acelor folosite, să fie cât mai scurt. Deși persoanele CDI ar putea beneficia de serviciile de prevenire HIV și de tratament al dependenței de droguri, oferite de sistemul public de sănătate și asistență medicală, de cele mai multe ori, acestea evită să le acceseze, din motivul stigmei și discriminării cu care se confruntă. Pentru redresarea situației, în ultimele două decenii programele de prevenire HIV au suferit adaptări semnificative: au început să se ofere servicii acolo unde persoanele CDI locuiesc sau consumă droguri.

Pe parcursul ultimilor ani, în relație cu modificarea pieței drogurilor în regiune, și respectiv în țară, o parte tot mai mare de persoane consumă SPN (nereglementate de Convențiile ONU cu privire la droguri, respectiv și de legislația națională). Acest lucru este condiționat de disponibilitatea facilă a acestor substanțe, statutul legal incert al lor, și prețul mult mai accesibil decât cel al drogurilor produse autohton, sau restul drogurilor comercializate în țară. În conformitate cu datele UNODC, peste 50% din SPN sunt stimulatoare, ceea ce condiționează o viață sexuală activă și unele modele de comportament de consum mai intens, marcate prin riscuri sporite de infectare cu HIV, Hepatite virale și ITS, dificultăți în accesarea serviciilor de prevenire și suport, inclusiv pentru testare și suport în complianța la tratament.

SPN sunt consumate atât în mod injectabil, cât și neinjectabil, deseori constituind un consum mixt, combinat sau alternant, fapt ce solicită o flexibilitate sporită din partea programelor de prevenire HIV de a adapta modalităților de consum serviciile și dispozitivele medicale oferite persoanelor beneficiare. Comportamentul sexual al consumatorilor de SPN este marcat de riscuri sporite, legate de numărul mare al rapoartelor sexuale (urmare a consumului de stimulatoare), durata mare a actului sexual, rapoartele sexuale întreținute sub influența drogurilor (probabilitatea utilizării incorecte a prezervativelor, sau renunțarea la acesta în decursul actului sexual), practici sexuale mai intense și mai violente, care pot determina traume și sângerări. Anume acest context, condiționează necesitatea includerii persoanelor consumatoare de SPN, indiferent de modul de administrare al acestora (injectabil sau neinjectabil) în grupul țintă al beneficiarilor programelor de prevenire HIV și Reducere a Riscurilor.

Datele furnizate de PRR din Republica Moldova pentru ultimii ani, confirmă aceste trenduri de sporire a consumului de SPN (în mod injectabil și neinjectabil) și respectiv a riscurilor de infectare cu HIV, Hepatite virale și ITS asociate acestui tip de consum, iar limitarea accesului la servicii de reducere a riscurilor în baza consumului neinjectabil, sau prestarea unui pachet de servicii necorespunzător, ar putea însemna pierderea acestui grup din vizor și amplificarea efectelor epidemiei la nivelul acestuia, precum în mediul tinerilor din GCA, dar și în populația generală. Astfel, impunându-se necesitatea de includere a acestei categorii, în rândul beneficiarilor serviciilor de prevenire și reducere a riscurilor, dar și a adaptării acestor servicii necesităților în schimbare ale diverselor categorii de consumatori de droguri – consumatori de SPN în mod neinjectabil, inclusiv consumatori tineri.

De menționat este faptul că consumul de SPN actualmente se regăsește și în grupul LS, dar în special al BSB (fenomen numit “Chemsex”). Anume aceste comportamente în prezent, amplifică vulnerabilitatea acestui grup și îl expun unor riscuri sporite de contactare a infecției HIV, Hepatitelor virale și ITS.

Bărbații care întrețin relații sexuale cu bărbați (BSB), rămân una dintre cele mai ascunse

segmente/părți ale societății, datorită comportamentelor sexuale riscante, dar și consumului de substanțe psihoactive (numit "chemsex"), turismului sexual internațional și implicării în sexul comercial. BSB și persoane TG sunt recunoscute drept grupuri cheie afectate și dezavantajate social din cauza factorilor culturali, religioși și socio-politici, stigmei și discriminării.

Persoane TG, sunt persoanele ale căror identitate și/sau exprimare de gen nu coincide normelor și așteptărilor societății legate de sexul atribuit la naștere, care mai pot fi numite persoane transsexuale, persoane transgender, sau gen alternativ. O problemă cu care se confruntă BSB și persoane TG este homofobia si transfobia internă, asociată cu depresii, izolare, nivel redus de testare la HIV și comportamente sexuale cu risc sporit. În conformitate cu concluziile OMS, în Europa de Est și Centrală, printre BSB nivelul de cunoștințe este foarte scăzut, comportamentele de prevenire sunt aplicate la nivel minim, iar prevalența HIV este în creștere [12].

Condițiile de segregare involuntară între sexe (de exemplu în penitenciare), condiționează relațiile sexuale între bărbații, care nu au o identitate homosexuală. În penitenciare, când sunt încălcate drepturile omului și lipsește accesul la prezervative, riscul de transmitere a infecției HIV și ITS este foarte mare.

Riscul de infectare cu HIV prin contactul sexual, poate fi mai mare printre femeile TG (masculin - feminin), decât a bărbaților TG (feminin - masculin). Persoanele TG angajate în prestarea serviciilor sexuale, se confruntă cu multiple probleme, inclusiv cu discriminarea în furnizarea serviciilor, lipsa de intervenții de IEC privind riscurile specifice la care sunt expuse, lipsa accesului la materiale/mijloace de prevenire. Pe lângă informațiile generale despre HIV, ITS, metode de prevenire, drepturi civile, prevenirea violenței și discriminării, în activitatea cu acest grup este relevantă prezentarea informației despre tratamentul hormonal și intervențiile medicale, perfectarea documentelor pentru schimbul de identitate etc.

Atât în epidemiile HIV concentrate, cât și în cele generalizate, prevalența infecției HIV este considerabil mai înaltă în rândul ***LS***, decât în populația generală, fiind determinată de tipul de activitate, condițiile de muncă precare, barierele/provocările cu care se confruntă în negocierea utilizării prezervativului și accesul inegal la serviciile de sănătate necesare. Violența, consumul de alcool și drogurile, sporesc vulnerabilitatea și riscul infectării cu HIV în rândul LS. Din cauza marginalizării sociale și a incriminării sexului comercial, mediului și contextului în care trăiesc și prestează servicii, LS au un control redus asupra factorilor de risc.

Multe persoane din grupurile cheie afectate pot fi atribuite la una sau mai multe grupuri concomitent. Practica demonstrează că o parte dintre LS consumă substanțe psihoactive, inclusiv prin injectare, rareori folosesc prezervativele, se află în situații ilegale, nu au acte de identitate și nici asigurări medicale. Circumstanțele respective determină accesul redus al acestora la serviciile de prevenire, diagnostic şi tratament pentru HIV, ITS, HVB, HVC, TB etc.

Programele de prevenire HIV și reducere a riscurilor în mediul LS sunt componente importante ale strategiilor de prevenire și control HIV/SIDA fezabile și eficiente. Serviciile oferite LS trebuie să fie accesibile și adaptate necesităților specifice ale acestora, în funcție de locul de prestare a serviciilor și de căutare a clienților.

Tinerii sunt vulnerabili la infecția cu HIV din mai multe motive, inclusiv:

- accesul limitat la educație sexuală comprehensivă corespunzătoare,
- accesul limitat la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă,

- accesul limitat la mijloace/ echipamente de protecție, precum prezervative și lubrifianți;
- prevederile legale vizând necesitatea acordului părinților/tutorelui pentru accesarea unor servicii de asistență medicală;
- dezechilibrele de putere în relații;
- violența sexuală;
- experimentarea consumului de droguri sau a comportamentelor sexuale la o vârstă în care nu pot să ia decizii pe deplin informate cu privire la riscurile la care se pot expune.

La nivel global epidemia HIV se regăsește în rândul tinerilor cu vârste cuprinse între 10 și 24 de ani, considerându-se printre populația cea mai afectată [49].

Tinerii din cadrul grupurilor cheie afectate - lucrătorii sexuali tineri, bărbații care întrețin relații sexuale cu bărbați, persoane transgen, persoanele care consumă droguri, și persoanele aflate în detenție (penitenciar sau alte locuri închise), sunt deosebit de vulnerabili la HIV, comparativ cu persoanele cu vârste mai înaintate, acest aspect fiind determinat de comportamente și factori biologici, sociali și psihologici, adesea interconectate.

Comportamentele de risc în rândul tinerilor sunt determinate și de factorii asociați cu adolescența, cum ar fi experimentarea, curiozitatea, dorința de a fi ca semenii din gașcă, înțelegerea diferită a riscurilor și a consecințelor, vulnerabilitatea față de manipulare, sau presiune. Totodată, consumul de droguri sau alcool, poate afecta și abilitatea tinerilor în luarea deciziilor.

Restricțiile de vârstă, sau cerințele privind acordul părinților/tutorelui - fac serviciile de prevenire HIV mai puțin accesibile pentru tineri. Programele și serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor deseori nu răspund în totalitate necesităților tinerilor (drept exemplu în cazul tinerilor care injectează droguri, nu sunt abordate holistic necesitățile – inclusiv cele juridice specifice și aspectele etice în ceea ce privește oferirea accesului la servicii și dispozitive medicale).

Tinerii din grupurilor cheie afectate, la fel ca și adulții, necesita a fi implicați în planificarea, proiectarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea serviciilor de prevenire HIV, adaptate nevoilor lor și contextului local. Parteneriatele cu organizațiile de tineri din comunitate, centrele de sănătate prietenoase tinerilor, precum și cu organizațiile comunitare și rețelele grupurilor cheie afectate, după caz, care dețin credibilitate în mediul grupurilor cheie afectatelor - trebuie să fie dezvoltate și susținute în realizarea strategiilor și activităților de prevenire HIV și reducere a riscurilor adresate tinerilor din mediul GCA [11, 12, 13, 14].

Datele publicate de către OMS și UNAIDS demonstrează că asigurarea accesului la servicii calitative de prevenire HIV, oferite conform standardului de organizare și funcționare, constituie unul dintre factorii majori de protecție a grupurilor cheie afectate din perspectiva stării de sănătate, în special în prevenirea infecției HIV.

Prevederile acestui standard sunt aplicate pentru programele și intervențiile de prevenire a HIV în mediul grupurilor cheie afectate, inclusiv în contextul unor situații de criza umanitară, situații excepționale, urgențe de sănătate publică.

DEFINIȚII ȘI CARACTERISTICI ALE GRUPURILOR CHEIE AFECTATE:

GRUPURI CHEIE AFECTATE/ GCA - reprezintă un grup sau grupuri de persoane, care sunt expuse unui risc mai înalt de infectare decât populația generală, în baza comportamentelor de consum/abuz de droguri și a celor sexuale riscante, care în combinație cu circumstanțe juridice și sociale specifice sporesc vulnerabilitatea acestor grupuri, influențând dinamica epidemiei HIV. Grupurile cheie afectate constituie – persoanele consumatoare de droguri injectabile, lucrătorii/lucrătoarele sexului, bărbații care întrețin relații sexuale cu alți bărbați, persoanele transgen.

Grupurile cheie afectate reprezintă populațiile care epidemiologic sunt considerate a fi expuse unui risc mai sporit de infectare cu HIV în toată lumea și includ LS, BSB, persoanele TG, persoanele CDI și populațiile din penitenciare (persoanele în detenție și alte locuri închise).

GRUPURI VULNERABILE - sunt considerate grupurile de persoane care sunt în special vulnerabile la infecția HIV, în anumite situații sau împrejurări.

În categoria grupurilor vulnerabile se încadrează tinerii, orfanii, persoanele fără adăpost, persoanele cu dizabilități, inclusiv migranții și muncitorii mobili.

PERSOANE CONSUMATOARE DE DROGURI INJECTABILE - sunt persoanele care consumă preponderent în mod injectabil substanțe psihotrope sau psihoactive legale sau ilegale în scopuri nemedicale, inclusiv stimulatoare și substanțe psiho-active noi (catinoane, canabinoizi sintetici, amfetamine, metaamfetamine, fenetilamine etc.). Totodată aceste persoane pot utiliza alte moduri de administrare, precum prizarea, fumarea, inhalarea.

LUCRĂTORI AI SEXULUI/LUCRĂTOARE ALE SEXULUI - sunt bărbații, femeile, persoanele TG adulte (cu vârsta împlinită de 18 ani), care primesc bani sau bunuri în schimbul unor servicii sexuale, în mod regulat sau ocazional, și obligator în mod consensual.

Conform definiției Convenției ONU cu privire la Drepturile Copilului, copii și adolescenții sub vârsta de 18 ani, care primesc bani sau bunuri, favoruri în schimbul unei activități sexuale, sunt sexual exploatați și nu se includ în grupul lucrătorilor și lucrătoarelor sexului [49].

BĂRBAȚI CARE ÎNTREȚIN RELAȚII SEXUALE CU BĂRBAȚI - se referă la bărbații care au contact sexual cu alți bărbați și includ bărbații care se atribuie la gay sau bisexuali, bărbați persoane TG care întreține relații cu bărbați, și bărbații care se identifică heterosexuali, dar care se implică în relații sexuale cu alți bărbați.

Termenul BSB este utilizat pentru a determina comportamentul sexual al bărbaților care întreține relații sexuale cu alți bărbați, indiferent de motivația de a se angaja în contact sexual, sau asocierea cu o autoidentificare, sau la oricare "comunitate specifică". Totodată, acest termen este utilizat pentru a descrie BSB, indiferent dacă aceștia practică sex nu doar cu bărbații, dar și cu femei, sau se identifică

cu a fi "gay" sau "bisexual". Din perspectiva acestui document, este importantă abordarea grupului de BSB, indiferent de orientarea sau identitatea sexuală pe care aceștia și-o atribuie.

PERSOANE TRANSGEN - este un termen umbrelă pentru toate persoanele al căror sens lăuntric al identității de gen este diferit de genul care le-a fost atribuit la naștere. O persoană născută de gen feminin, care se identifică ca bărbat, este bărbat/băiat TG. O persoană TG femeie/fată, este o persoană născută de gen masculin, care se identifică ca femeie/fată. Persoanele TG pot alege următorii termeni pentru a se descrie - "trans", "trans persoană", "trans femeie", "trans bărbat" sau pur și simplu "bărbat" sau "femeie".

TINERII - sunt persoanele cu vârste cuprinse între 10-24 de ani, în acest segment de vârstă sunt incluși și adolescenții cu vârsta de 10-18 ani.

Tinerii din cadrul grupurilor cheie afectate, se referă la persoanele tinere din mediul CDI, LS, BSB, TG. Serviciile de prevenire HIV adresate tinerilor sub vârsta de 16 ani din mediul GCA sunt oferite, prin referire către Centrele și Serviciile de Sănătate Prietenoase Tinerilor și includ, dar nu se limitează la - activități de informare și educare, consiliere și testare la HIV și ITS, distribuire de prezervative și contraceptive, altele în conformitate cu Standardele de calitate a serviciilor de sănătate prietenoase tinerilor în Republica Moldova, aprobate de Ministerul Sănătății, Ordin nr. 168 din 12.06.2009 **[].**

Vulnerabilități suprapuse și riscuri multiple:

Multe persoane din grupurile cheie afectate se angajează în mai mult decât un singur comportament riscant (de exemplu, consumul de droguri injectabile și munca sexuală sau un bărbat care face sex cu alți bărbați consumă droguri). Astfel, este probabil ca aceste persoane să prezinte rate de prevalență HIV mai mari decât cele expuse unui singur tip de risc.

SCOPUL STANDARDULUI DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE

Documentul de față are drept scop organizarea și prestarea serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor în mediul grupurilor cheie afectate, **populațiilor din penitenciare (persoanele aflate în detenție și alte locuri închise),** inclusiv a tinerilor din aceste grupuri, pentru asigurarea calității și a accesului la servicii, ținând cont de situația epidemiologică la nivel național, riscurile și vulnerabilitățile fiecărei populații, luând în considerație recomandările internaționale în domeniu.

OBIECTIVELE STANDARDULUI DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE

1. Prezentarea principiilor generale de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor, asociate comportamentelor cu risc sporit de infectare, în scopul reducerii răspândirii infecției HIV în mediul grupurilor cheie afectate, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri.

2. Prezentarea standardelor de organizare și funcționare pentru acordarea serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor în mediul grupurilor cheie afectate, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri.

3. Facilitarea pregătirii către procesul de acreditare a prestatorilor de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor în mediul grupurilor cheie afectate, inclusiv a tinerilor din aceste grupuri.

PRINCIPII GENERALE ÎN ORGANIZAREA SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR ÎN MEDIUL GRUPURILOR CHEIE AFECTATE

- Serviciile adresate populațiilor cheie afectate sunt orientate către prevenirea infecției HIV și reducerea riscurilor asociate comportamentelor de consum/abuz de substanțe psihoactive și comportamentelor sexuale neprotejate.
- Pachetul de servicii este elaborat în corespundere cu comportamentele de risc ale GCA și a subgrupurilor (asociate criteriilor de gen, vârstă, locație sau urbană, dizabilitate, etnie, etc), particularitățile epidemiei la nivel național și local și include - oferirea informației, consilierii, testării, educației, distribuirea dispozitivelor medicale și a medicamentelor.
- Asigurarea accesibilității și a acoperirii GCA cu servicii și metode de furnizare a acestora, presupune aplicarea următoarelor strategii: lucrul în teren (inclusiv online); informare și marketing; referire/ acompaniere; digitalizare în prestarea serviciilor, monitorizare și raportare; implicarea comunităților afectate și parteneriate între organizații și conlucrarea ONC, responsabile de prestarea serviciilor de prevenire cu serviciile de asistența medicală primară și asistența socială.
- Implicarea grupurilor cheie afectate în planificarea, prestarea, evaluarea și monitorizarea serviciilor este parte indispensabilă a procesului de organizare și prestare a serviciilor, inclusiv monitorizarea condusă de comunitate (CLM).
- Oferirea suportului de la egal la egal, suportului psihosocial, abordarea individuală a beneficiarului, pentru a asigura accesarea oportună a serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor sunt parte indispensabilă a procesului de organizare și prestare a serviciilor.
- Pe lângă serviciile prioritare, menite să asigure necesitățile de bază sunt necesare servicii

suplimentare de suport, servicii atractive, unități de asigurare a managementului şi alte resurse umane, tehnice și materiale, menite să asigure organizarea eficientă a activității programelor, care vor fi luate în considerare la planificarea resurselor pentru aceste servicii, la nivel național și local.

ASPECTE ȘI CERINȚE SPECIFICE ÎN PRESTAREA SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR ÎN MEDIUL GRUPURILOR CHEIE AFECTATE

- Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor (de bază sau suplimentare) sunt prestate beneficiarilor în dependența de riscurile comportamentale și necesitățile beneficiarului, corespunzătoare GCA atribuite.
- Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor sunt prestate persoanelor din GCA în baza Regulamentului de organizare a serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor și procedurilor operaționale elaborate, aprobate la nivelul fiecărui prestator de servicii – asociație obștească, Administrația Națională a Penitenciarelor, Centru sau serviciu de sănătate prietenos tinerilor.
- Pentru fiecare beneficiar al serviciilor de prevenire HIV este completată Ancheta beneficiarului/ei de servicii prevenire HIV și reducere a riscurilor (anexa nr. 4).
- Beneficiarii serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor, pot fi atribuiți unuia sau mai multor GCA concomitent, în acest caz serviciile contractate prin finanțare nu se vor dubla. Fiecare beneficiar este atribuit unui GCA prioritar, celelalte grupuri sunt indicate ca grupuri adăugătoare. Pachetul de servicii va fi format și se va completa, la necesitate, cu servicii adiționale actuale vulnerabilităților evaluate.
- Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor sunt prestate beneficiarilor din GCA fără colectarea datelor cu caracter personal, în baza codului individual.
- Pentru fiecare persoană din GCA de către prestatorul serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor se formează un cod individual, care conține 11 elemente (primele 3 litere ale numelui, 2 cifre ale lunii de naștere, ultimele 2 cifre ale anului nașterii și primele 2 litere ale prenumelui).
- GCA sunt codificate conform prevederilor Ghidului Național de diagnostic de laborator al infecției cu HIV (Anexă nr. 7).
- Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor sunt prestate persoanelor din GCA în baza prezentării și aplicării cardului electronic individual, emis și activat de către prestator.
- Beneficiarii și serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor se înregistrează în Registrul electronic (în continuare Registru) în baza codului individual sus menționat, cea ce contribuie la colectare, monitorizare eficientă a intervențiilor de prevenire HIV și analiza digitală a datelor relevante pentru prevenirea HIV.

CODUL DEONTOLOGIC ÎN PRESTAREA SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR PENTRU GRUPURILE CHEIE AFECTATE

Codul deontologic stabilește standardul de conduită pentru personalul implicat în prestarea serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru grupurile cheie afectate.

1. NONDISCRIMINARE

Un prestator de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru grupurile cheie afectate nu trebuie să discrimineze beneficiarii în funcție de consumul de substanțe psihoactive, statutul HIV, orientarea sexuală, identitatea de gen, manifestările clinice și nevoile psihosociale, rasa, etnie, țara de origine/ localitatea geografică, limba vorbită, vârsta, sexul, statutul socio-economic și alte criterii.

2. *COMPETENȚĂ*

Un prestator de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru grupurile cheie afectate, trebuie să adere la standardele aprobate, să le aplice în practică și să depună eforturi pentru a îmbunătăți nivelul de competență profesională și calitatea serviciilor prestate.

Competența este obținută în cadrul atelierelor de instruire/ training-urilor, implică cunoștințe, abilități, aplicarea în practică a acestora și necesită un angajament de studiere și perfecționare profesională continuă.

Un prestator de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru grupurile cheie afectate trebuie:

a) să fie dedicat și să acorde serviciile cu grijă, atent și prompt, cu respectarea standardelor tehnice și etice în vigoare;.

b) să cunoască limitele competenței sale și să se abțină de la utilizarea intervențiilor care depășesc competența sa;

c) să se bazeze pe cele mai bune dovezi și practici disponibile în domeniu, precum și pe prevederile prezentului Standard.

3. *INTEGRITATE*

Un prestator de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru grupurile cheie afectate, trebuie:

a) să efectueze intervenții cu cel mai înalt grad de responsabilitate;

b) să desfășoare activități de prevenire în mod corect și cu acuratețe, cu respectarea drepturilor beneficiarilor de servicii;

c) să demonstreze toleranță, acceptare față de populațiile-cheie, persoanele infectate, sau afectate de HIV;

d) să evite etichetarea directă sau indirectă în cadrul activității desfășurate.

4. *RELAŢIILE CU BENEFICIARII*

Un furnizor de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru grupurile cheie afectate trebuie să respecte următoarele principii în relație cu beneficiarii:

a) să fie tolerant și respectuos;

b) să implice în organizarea și prestarea serviciilor reprezentanții grupurilor cheie afectate;

c) să nu comită acte de hărțuire sexuală, abuz, violență, sau să se implice în relații sexuale cu beneficiarii;
d) să nu se implice în relații de afaceri cu beneficiarii;
e) să nu stigmatizeze beneficiarii în ceea ce privește comportamentul lor (ex. comportamentele de consum și abuz de droguri, comportamentele și practicile sexuale).

5. *CONFIDENŢIALITATE*

Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru grupurile cheie afectate se realizează cu respectarea confidențialității, intimității, anonimității beneficiarilor, cu excepția situațiilor specifice prevăzute de legislația în vigoare:

a) beneficiarii sunt informați că serviciile se prestează confidențial și cu respectarea anonimității;
b) informația despre beneficiar este protejată și nedivulgată;
c) nu se permite înregistrarea datelor beneficiarului, fără consimțământul acestuia;
d) serviciile sunt prestate fără prelucrarea datelor cu caracter personal.

6. *INFORMARE*

a) prestatorul de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor, cunoaște prevederile actelor normative în vigoare cu privire la drepturile beneficiarilor;

b) informația despre serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor este distribuită printre beneficiari de către personal (lucrătorii sociali, psihologi, specialiști medicali, voluntari etc.), prin diferite metode (surse media, materiale informaționale, ateliere de instruire etc.), în limbajul cunoscut de către grupurile cheie afectate, ajustat vârstei și nivelului de înțelegere a informației de către persoanele beneficiare;

c) prestatorul de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor informează persoanele beneficiare despre posibilitatea de depunere a reclamațiilor, despre procesul de primire a reclamațiilor și asigură examinarea și soluționarea reclamațiilor parvenite.

METODE DE PRESTARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR PENTRU GRUPURILE CHEIE AFECTATE

Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor sunt organizate și prestate de către ONC și instituțiile publice, și includ următoarele metode de prestare a serviciilor:

1. **Puncte de consultanță și schimb al seringilor** – locuri speciale unde beneficiarii vin pentru a obține servicii informare, consiliere și testare; dispozitive medicale și medicamente, materiale informaționale, referire și acompaniere, în funcție de necesități.

2. **Programe de distribuire a seringilor și prezervativelor, inclusiv prin intermediul farmaciilor** – accesul la dispozitive medicale prin intermediul farmaciilor este o opțiune atractivă de realizare a programelor de prevenire, deoarece în majoritatea localităților sunt farmacii, amplasate geografic convenabil persoanelor din GCA. Programul de lucru al farmaciilor permite GCA să facă rost de dispozitive medicale până la ore târzii, sau 24 ore din 24.

3. **Servicii în teren** –lucrătorii sociali merg în anumite zone, pe anumite străzi, sau în locații exacte, unde întâlnesc persoane din GCA, distribuie seringi sterile, prezervative, colectează seringile utilizate, oferă materiale informaționale, servicii de consiliere și servicii de testare la HIV, ITS, hepatite virale, etc.

4. **Prestarea serviciilor prin intermediul Unităților Mobile** - reprezintă un set de măsuri de prevenire și asistență, organizate în baza unor unități mobile special amenajate, care au drept scop prevenirea HIV și reducerea riscurilor, diagnosticul precoce și inițiere promptă a intervențiilor, în vederea soluționării diferitor probleme de sănătate și sociale ale GCA.

5. **Prestarea serviciilor on-line** - acest serviciu presupune accesarea GCA, în special BSB, TG, LS, în rețelele de socializare on-line, prin intermediul aplicațiilor telefonice mobile sau platformelor digitale, stabilirea contactelor on-line cu persoana și oferirea de informații, broșuri informaționale electronice, consiliere, motivarea lor de a accesa serviciile organizației, spori nivelul de conștientizare a riscurilor. Această metodă de sprijin oferă un suport personalizat, convenabil și complex, integrând dimensiunile medicale, psihologice și sociale ale prevenție iîn special pentru beneficiarii din zone izolate sau cei care evită contactul direct din cauza stigmatizării. Utilizarea canalelor digitale poate fi utilizată pentru transmiterea și mesajelor personalizate privind prevenirea HIV – programări, recomandări, riscuri, răspunsuri la mituri sau întrebări frecvente.

6. **Prestarea serviciilor prin intermediul aparatelor vending** - constituie o abordare inovativă și metodă suplimentară de asigurare a accesului beneficiarilor la dispozitive medicale, în mod, nonstop prin intermediul unor aparate speciale, amplasate în locații comode beneficiarilor, numite aparate vending.

PROCESELE CE ÎNSOȚESC O BUNĂ ORGANIZARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR, SUNT:

Cartografierea – identificarea, în comun cu GCA, a locurilor în care pot fi găsiți reprezentanții acestor grupuri, realizată în mod regulat și actualizată în termeni oportuni de timp. Informația acumulată în cadrul activității de cartografiere este necesară pentru a asigura acoperirea bună cu servicii și extinderea în funcție de necesitatea intervențiilor, estimarea dimensiunilor populațiilor cheie afectate și realizarea studiilor de supraveghere epidemiologică. Colectarea datelor pentru cartografiere se va realiza în mod obligator cu consultarea/ participarea grupurilor cheie afectate, altor persoane fizice, instituții/ organizații/ localuri cheie, pentru a asigura accesibilitatea la servicii a unui număr cât mai mare posibil de persoane beneficiare.

Referirea/acompanierea - deoarece programele de prevenire HIV și reducere a riscurilor nu sunt în măsură să satisfacă toate nevoile grupurilor cheie afectate, se impune necesitatea stabilirii relațiilor de parteneriat cu organizațiile/ instituțiile din cadrul sistemului public de sănătate, care oferă servicii populațiilor-cheie:

- tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee
- confirmarea/ infirmarea diagnosticului infecției HIV
- serviciile de sănătate sexuală și reproductivă

- diagnosticul și tratamentul ITS
- terapia antiretrovirală
- diagnosticul și tratamentul TB
- vaccinarea împotriva HVB
- tratamentul HVC

LOCURI DE PRESTARE A SERVICIILOR:

● **Puncte de consultanță și schimb de seringi -** reprezintă locuri fixe pentru distribuirea de ace și seringi sterile, prezervative și lubrifianți, materiale informaționale, consiliere și testare la HIV cu teste rapide, de asemenea dispun de spații de depozitare pentru păstrarea și schimbul de seringi ace, și alte dispozitive de injectare. Serviciile din cadrul PCSS sunt oferite în fiecare zi, în intervalul de timp comod persoanelor beneficiare de servicii, ținând cont de orarul de activitate al prestatorului de servicii. Locația oricărui PCSS trebuie să fie accesibilă și comodă, astfel încât persoanele beneficiare să poată accesa serviciile. În cadrul PCSS prestează servicii beneficiarilor: lucrători sociali și medicali, psihologi, voluntari, etc.

● **Servicii în teren -** se bazează pe contactul direct al lucrătorului social cu persoana din grupul cheie afectat, în comunitatea în care ea trăiește și/sau consumă droguri, prestează servicii sexuale, sau își întâlnește partenerii și clienții. Activitatea în teren are loc: în stradă, locuri frecventate de GCA, localuri în care persoanele cu risc sporit de infectare își întâlnesc clienții, partenerii sau își petrec timpul, etc. Tot aici se includ locațiile cu amplasarea aparatelor vending.

● **Programe de distribuire a seringilor și prezervativelor prin intermediul farmaciilor** - în cadrul acestor programe în farmacii se oferă un pachet care conține seringi, șervețele cu alcool, prezervative, lubrifianți sau teste HIV pentru autotestare. Serviciul este disponibil la prezentarea cardului individual al persoanei din GCA oferit de lucrătorii sociali (cu excepția testelor HIV, care pot fi oferite în lipsa cardului). Activitatea de prevenire prin intermediul farmaciilor poate fi însoțită și de desfășurarea activităților educaționale și furnizarea de servicii suplimentare, în funcție de necesitățile beneficiarilor.

● **Unitățile mobile -** aceste servicii sunt oferite în autoturisme, special echipate pentru prestarea serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor, care cuprind: servicii de prevenire, servicii medicale și îngrijiri de bază, servicii de referire și servicii de suport psihosocial. Serviciile de prevenire prin intermediul unităților mobile, sunt prestate în timpul și locul convenabil pentru GCA, cu deplasarea în diverse zone din oraș, orășele mici, precum și în localități rurale, pentru asigurarea deservirii mai multor arii geografice, concomitent și a mai multor beneficiari greu accesibili sau cu un acces redus la servicii. Organizarea și funcționarea serviciilor de prevenire mobile în mediul GCA, se desfășoară în conformitate cu prevederile ordinului MS nr. 922 din 25.11.2016.

● **Centrele și Serviciile de Sănătate de Prietenoase Tinerilor** –entități integrate în cadrul asistenței medicale primare, oferă servicii medicale integrate cu asistența psihosocială tinerilor de la 10 la 24 ani, inclusiv tinerilor din mediul GCA. Asistența oferită poartă un caracter multidisciplinar, fiecare tânăr/ă beneficiază de servicii gratuite, inclusiv de prevenire, diagnostic, tratament și suport în contextul infecțiilor cu transmitere sexuală, HIV şi Hepatite virale. Programele de reducere a

riscurilor colaborează cu aceste entități pentru referirea bilaterală a beneficiarilor de servicii din mediul GCA.

● **Aparatele vending** - aparate special organizate și amplasate în locații comode beneficiarilor în scopul asigurării accesului continuu la dispozitive medicale (seringi, șervețele cu alcool, prezervative, lubrifianți, altele) și teste HIV pentru autotestare, etc.

STANDARDE DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR PENTRU GRUPURILE CHEIE AFECTATE

În scopul sporirii accesibilității la servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru **GCA**, în conformitate cu principiile OMS (echitabile, accesibile, acceptabile, corespunzătoare, comprehensive, efective, eficiente și sigure), și reducerea obstacolelor în accesarea acestora, au fost elaborate 9 standarde de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV pentru **GCA, inclusiv tinerii din aceste grupuri.**

Standardul 1	Planificarea, organizarea și dezvoltarea serviciilor de calitate de prevenire HIV și reducere a riscurilor
Standardul 2	Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor sunt accesibile și prestate în mod echitabil grupurilor cheie afectate**.**
Standardul 3	Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru **grupurile cheie afectate** sunt prestate de către personal competent, instruit, calificat, inclusiv și de către reprezentanții GCA, instruiți în domeniu.
Standardul 4	Prestatorii asigură anonimitatea și confidențialitatea datelor colectate în procesul de oferire a serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor grupurilor cheie afectate.
Standardul 5	Grupurile cheie afectate beneficiază de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor în conformitate cu pachetul de servicii de bază și suplimentare.
Standardul 6	Materialele informative și dispozitivele medicale oferite grupurilor cheie afectate în scop de prevenire HIV și reducere a riscurilor sunt calitative și corespund necesităților acestora.
Standardul 7	Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor sunt prestate în condiții de staționar/în instituții și în teren
Standardul 8	Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor sunt sensibile la dimensiunea de gen și asigură, deopotrivă, abordarea holistică a necesităților specifice ale bărbaților, femeilor, persoanelor TG.

Standardul 9	Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru tinerii din grupurile cheie afectate sunt planificate și furnizate ținând cont de particularitățile de vârstă, nevoile și drepturile acestora.
Standardul 10	Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor oferă siguranță și protecție atât beneficiarilor săi, cât și personalului implicat în organizarea și prestarea lor.

NB! Criteriile standardelor au fost elaborate în corespundere cu condițiile necesare pentru implementarea standardelor – ținând cont de resursele necesare, activitățile planificate și rezultatul scontat.

STANDARDE DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
Standardul 1 Planificarea, organizarea și dezvoltarea serviciilor de calitate de prevenire HIV și reducere a riscurilor	1. Prestatorul este o entitate legală din punct de vedere juridic și dispune de acte în vigoare. 2. Prestatorul dispune de autorizație sanitară de funcționare valabilă, eliberată de către Centrul de Sănătate Publică teritorial. 3. Prestatorul dispune de Regulament intern de activitate, politici, proceduri, sau alte documente similare, întocmite conform responsabilităților și care stipulează modul lor de executare, cunoscute și respectate de către personal. 4. Prestatorul dispune de acorduri de colaborare cu alte organizații, care prestează servicii medicale, sociale, juridice, psihologice, etc., pentru grupurile cheie afectate în vederea sporirii accesului acestora la servicii calitative. 5. Prestatorul elaborează plan de dezvoltare instituțională (pe o perioadă de cel puțin 5 ani), plan anual de activitate, plan/program de îmbunătățire a calității serviciilor prestate și siguranței beneficiarilor, cu evaluarea periodică a realizării prevederilor acestora. 6. Pentru efectuarea procedurilor de	1. Prestatorul elaborează Regulamentul intern de activitate conform cerințelor în vigoare, cu familiarizarea ulterioară a personalului angajat cu prevederile acestuia. 2. Prestatorul evaluează periodic nivelul de realizare a activităților planificate. 3. Prestatorul evaluează periodic opinia beneficiarilor vizând gradul de satisfacție față de calitatea și accesibilitatea serviciilor acordate. 4. Serviciile sunt oferite în sediul organizației, în cadrul PCSS și în teren, prin intermediul lucrătorilor sociali, și a voluntarilor. 5. Prestatorul colaborează cu instituțiile care prestează servicii medicale, sociale, și juridice pentru beneficiarii din GCA. 6. Informația despre servicii este distribuită printre beneficiari, de către personalul organizației, inclusiv - lucrători sociali, voluntari etc.	1. Prezența Regulamentului intern de activitate, a Autorizației sanitare de funcționare valabile, acordurilor de colaborare încheiate cu alte instituții. 2. Nivelul de realizare a planurilor elaborate (plan de dezvoltare a instituției/plan strategic, plan anual de activitate, plan de management a calității serviciilor prestate). 3. Prezența rapoartelor de activitate semestriale/ anuale ale organizației. 4. Prezența chestionarelor și a rezultatelor evaluării gradului de satisfacție a beneficiarilor referitor la calitatea și accesibilitatea serviciilor prestate.

STANDARDE DE ORGANIZARE ŞI FUNCŢIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
	evaluare și monitorizare a activităților și serviciilor, este definit un set de indicatori de calitate în conformitate cu anexa 1. 7. Prestatorul elaborează rapoarte de activitate semestriale și anuale, prezentate structurilor abilitate, în termenele stabilite. 8. Prestatorul are disponibile pentru distribuire, materiale informaționale cu privire la disponibilitatea serviciilor, în limbile vorbite și cunoscute de către beneficiarii acestora.		
Standardul 2 Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor sunt accesibile și prestate echitabil grupurilor cheie afectate	1. Politicile şi procedurile Prestatorului garantează că serviciile de prevenire HIV sunt accesibile pentru grupurile cheie afectate şi corespund nevoilor lor. 2. Programul de lucru este flexibil și adaptat grupului cu care lucrează, sporind astfel accesibilitatea serviciilor. 3. Prestatorul oferă servicii în mod echitabil, indiferent de sex, vârstă, statut social, etnie, vulnerabilitate etc., conform prevederilor actelor normative în vigoare. 4. Prestatorul respectă drepturile persoanelor beneficiare de servicii luând în considerare necesitățile lor fizice, psihologice şi sociale.	1.Serviciile oferite de Prestator sunt gratuite, anonime, confidențiale și echitabile. 2.Programul de lucru al Prestatorului este flexibil, ținând cont de necesitățile și posibilitățile beneficiarilor de a accesa serviciile. 3.Personalul implicat în prestarea serviciilor evaluează riscurile, identifică nevoile şi acordă GCA servicii în baza acestora. 4.Prestatorul informează persoanele beneficiare despre serviciile medicale, sociale, juridice etc. disponibile la nivel de comunitate și la necesitate referă/acompaniază la alte organizații sau alți specialiști, indicând adresa şi persoana	1. Grupurile cheie afectate au acces la servicii de prevenire a infecției HIV, în conformitate cu necesitățile specifice ale acestora. 2. Persoanele beneficiare de servicii sunt abordate echitabil, cu asigurarea confidențialității și a anonimității. 3.Persoanele beneficiare au acces la un spectru larg de servicii, în rezultatul colaborării organizației cu alte instituții.4. Locațiile

STANDARDE DE ORGANIZARE ŞI FUNCȚIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
	5. Prestatorul oferă beneficiarilor informația cu privire la profilul, volumul, condițiile, calitatea, și modalitatea de accesare a serviciilor prestate. 6. Prestatorul dispune de canale de comunicare funcționale cu beneficiarii săi, inclusiv telefonic sau online. 7. Prestatorul oferă servicii adaptate și accesibile inclusiv persoanelor cu dizabilități fizice sau motorii. 8. Prestatorul dispune de un mecanism de implicare a reprezentanților GCA în planificarea, organizarea, prestarea, monitorizarea și evaluarea serviciilor de prevenire, conduse de comunitate (CLM).	de contact. 5. Prestatorul desfășoară activități de informare şi suport, utilizând diverse canale de comunicare, pentru a spori accesibilitatea la informație.	de prestare a serviciilor de prevenire sunt adaptate și accesibile, inclusiv pentru beneficiarii cu dizabilități fizice sau motorii. 5.Persoanele beneficiare, sunt implicate în planificarea, organizarea, prestarea, monitorizarea (CLM) și evaluarea serviciilor oferite GCA.
Standardul 3 Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru grupurile cheie afectate sunt prestate de către personal competent, instruit, calificat, inclusiv și de către reprezentanții	1. Prestatorul, dispune de personal suficient pentru a acorda servicii în conformitate cu pachetul de servicii stabilit, corelat cu necesitățile beneficiarilor. 2. Prestatorul prevede în Regulament implicarea reprezentanților comunității de beneficiari la toate etapele de planificare, implementare, monitorizare şi evaluare a serviciilor, în funcție de abilitățile și	1. Prestatorul elaborează anual schema de încadrare în activitate a personalului, în conformitate cu scopul, obiectivele activității, ținând cont de profilul beneficiarilor și pachetul de servicii prestate. 2. Personalul angajat de Prestator este familiarizat cu obligațiunile sale funcționale și instruit continuu în domeniu.	1. Prezența schemei de încadrare în activitate a personalului. 2. Nivelul de asigurare a organizației cu personal necesar. 3. Formarea continuă a personalului angajat/ contractat de către organizație.

STANDARDE DE ORGANIZARE ŞI FUNCŢIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
GCA	pregătirea profesională a acestora. 3. Politicile şi procedurile Prestatorului stipulează prestarea seviciilor medicale, sociale, psihologice, juridice de către specialiști calificaţi și instruiți. 4. Organizaţia ce prestează servicii de prevenire HIV dispune de plan de instruire continuă a personalului. 5. Personalul organizaţiei furnizează servicii de prevenire a infecției HIV, prin comunicarea cu beneficiarii în limba cunoscută de către ei şi utilizează termeni în funcție de nivelul de înțelegere a acestora, informația fiind de asemenea adaptată vârstei.	3. Serviciile pentru grupurile cheie afectate sunt prestate de către lucrătorii sociali (lucrători în teren), personal medical, și voluntari. 4. Personalul implicat în prestarea serviciilor este calificat pentru furnizarea/acordarea unor astfel de servicii, urmare a pregătirii profesionale pe care o dețin și a instruirilor obținute.	4. Nivelul de instruire a personalului angajat/ contractat de către organizație.
Standardul 4 Prestatorii de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor respectă confidențialitatea datelor și anonimitatea beneficiarilor	1. Organizaţia deține prevederi clare/scrise în vederea asigurării confidenţialităţii datelor şi anonimatul beneficiarilor din grupurile cheie afectate în procesul de accesare a serviciilor de prevenire a infecției HIV. 2. Prestatorul oferă servicii și spații care asigură confidențialitatea, intimitatea și anonimatul beneficiarilor. 3. Prestatorul dispune de personal care cunoaște prevederile legislației în vigoare	1. Personalul organizaţiei informează beneficiarii că serviciile se prestează cu respectarea confidențialității, intimității şi anonimității beneficiarilor. 2. Înregistrarea informației despre beneficiari este efectuată în mod confidențial și anonim. 3. Fișele beneficiarilor și formele de evidență sunt păstrate în siguranță, cu utilizarea codificării informației.	1. Există clauză privind asigurarea confidențialității datelor stipulată expres în contractele de angajare, contrasemnate de către organizație și angajat. 2. Confidenţialitatea, intimitatea și anonimatul sunt asigurate beneficiarilor pe tot parcursul acordării și respectiv accesării

STANDARDE DE ORGANIZARE ŞI FUNCŢIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
	cu privire la asigurarea confidenţialităţii, intimităţii şi anonimităţii beneficiarilor. 4. Personalul prestatorului nu va solicita date cu caracter personal beneficiarului, iar serviciile vor fi oferite în baza cartelei și a codului de beneficiar .		serviciilor de prevenire a infecției HIV și reducere riscurilor. 3. Formele de evidență a beneficiarilor și serviciilor prestate sunt codificate și păstrate în condiții de siguranță de către personalul prestatorului.
Standardul 5 Grupurile cheie afectate beneficiază de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor în conformitate cu pachetul de servicii stabilit	1. Prestatorul deține prevederi scrise cu privire la modul de prestare a serviciilor specifice fiecărui GCA, în conformitate cu pachetul de servicii stabilit și corelat cu necesitățile beneficiarilor din aceste grupuri. 2. Organizaţia dispune de dispozitive medicale, materiale informaționale, resurse financiare, materiale și umane pentru a oferi servicii de prevenire a HIV și reducere a riscurilor GCA. 3. Prestatorul dispune de un mecanism/instrument de monitorizare şi evaluare a serviciilor oferite beneficiarilor.	1. Prestatorul oferă servicii în conformitate cu pachetul stabilit pentru fiecare dintre grup cheie afectat (pachetul de servicii pentru persoane CDI, LS, BSB și TG, totodată ținând cont de particularitățile oferirii serviciilor tinerilor din aceste grupuri). 2. Prestatorul oferă servicii în mod staționar și în teren. 3. Prestatorul abordează necesitățile GCA, raportându-le la pachetul de servicii oferit. 4. Prestatorul utilizează un mecanism/instrument comun de monitorizare şi evaluare a serviciilor oferite: Registrul electronic al serviciilor.	1. Grupurile cheie afectate beneficiază de servicii de prevenire a infecției HIV și reducere a riscurilor acordate gratuit, în conformitate cu pachetul de servicii stabilit și corelat cu necesitățile sale și grupul sau grupurile din care face parte. 2. Serviciile Prestatorului oferite beneficiarilor sunt introduse în Registrul Unic.
Standardul 6 Dispozitivele medicale și materialele	1. Dispozitivele medicale și materialele informaționale, necesare prestării serviciilor, destinate GCA, sunt	1. Dispozitivele medicale și materialele informaționale sunt distribuite beneficiarilor, în conformitate cu	1. Grupurile cheie afectate beneficiază de dispozitive medicale și materiale

STANDARDE DE ORGANIZARE ŞI FUNCŢIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
informaționale, distribuite grupurile cheie afectate, corespund necesităților acestora și sunt calitative	achiziționate și elaborate în corespundere cu necesitățile acestora și întrunesc toate cerințele de calitate. 2. Dispozitivele medicale sunt distribuite în număr și volum corespunzător necesităților beneficiarilor și corelat cu prevederile prezentului standard. GCA 3. Beneficiarii serviciilor sunt implicați activ în procesul de achiziționare, elaborare și testare a calității dispozitivelor medicale și materialelor informaționale destinate activității de prevenire și reducere a riscurilor. 4. Prestatorul deține spațiu și asigură condiții de depozitare a dispozitivelor medicale conforme Instrucțiunii aprobate.	necesitățile lor. 2. Beneficiarii sunt informați și instruiți cu privire la utilizarea dispozitivelor medicale oferite. 3. Dispozitivele medicale și materialele informaționale noi sunt testate în mediul beneficiarilor înainte de procedura de achiziționare sau oferire. 4. Dispozitivele medicale sunt stocate și depozitate în spații conforme Instrucțiunii aprobate de Prestator și conforme normelor metodologice naționale.	informaționale de calitate care corespund necesităților lor în vederea prevenirii infecției HIV și reducerea riscurilor.
Standardul 7 Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor sunt prestate în condiții de staționar/în instituție și în teren.	1. Politicile şi procedurile Prestatorului prevăd prestarea serviciilor în locații staționare, la fel şi cu deplasarea în teren - locuri şi localuri frecventate de aceştia prin intermediul unităților mobile, lucrătorilor în teren, aparatelor vending, dar și on-line). 2. Prestatorul dispune de cartografierea actualizată a locurilor/spațiilor din zona de activitate în care se află/se întrunesc GCA.	1. Prestatorul oferă servicii GCA şi partenerilor acestora lor în locații staționare, PCSS şi în teren, în locuri specifice frecventate de către beneficiari - prin intermediul lucrătorilor sociali, specialiștilor medicali, precum și a aparatelor vending, unităților mobile sau farmaciilor. 2. Cartografierea locurilor/spațiilor în care se află/se întrunesc reprezentanții GCA din zona de activitate a	1. Prestatorul deține și aplică rezultatele cartografierea locurilor/spațiilor în care se află/se întrunesc GCA din zona de activitate. 2. Serviciile pentru GCA şi partenerii lor se oferă în incinta locațiilor staționare gestionate de Prestator și în teren.

STANDARDE DE ORGANIZARE ŞI FUNCȚIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
		Prestatorului este efectuată în mod regulat.	
Standardul 8 Serviciile de prevenire HIV și reducere riscurilor sunt sensibile la dimensiunea de gen și asigură, deopotrivă, abordarea holistică a necesităților specifice ale bărbaților, femeilor și persoanelor TG	1. Pachetul de servicii include dispozitive medicale, materiale informaționale și activități specifice nevoilor femeilor, bărbaților, persoanelor TG, în vederea abordării eficiente a diferențelor de gen în contextul riscurilor asociate consumului de droguri și comportamentelor sexuale neprotejate. 2. Personalul Prestatorului este instruit în organizarea și oferirea serviciilor, sensibile la dimensiunea de gen.	1. Prestatorul oferă servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor, cu considerarea diferențelor de gen și a necesităților diferite ale femeilor, bărbaților și persoanelor TG (fizice, psihologice şi sociale) etc.	1. Atât bărbații, femeile, persoanele TG cu risc sporit de infectare cu HIV, beneficiază de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor, sensibile la dimensiunea de gen, în funcție de necesitățile lor specifice.
Standardul 9 Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru tinerii din grupurile cheie afectate sunt planificate și furnizate, ținând cont de particularitățile de vârstă, nevoile și drepturile acestora	1. Nevoile tinerilor din grupurile cheie afectate sunt recunoscute, evaluate și valorificate de Prestator. 2. Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor adresate tinerilor sub vârsta de 16 ani din mediul GCA sunt oferite de către Centrele și Serviciile de Sănătate Prietenoase Tinerilor și includ, dar nu se limitează la activități de informare și educare, consiliere și testare la HIV și ITS, distribuire de prezervative și contraceptive, altele în conformitate cu Standardele de calitate a serviciilor de sănătate prietenoase tinerilor în Republica Moldova	1. Tinerii din grupurile cheie afectate sunt implicați activ în procesul de evaluare și identificare a nevoilor lor, cu scopul organizării serviciilor de prevenire a infecției HIV și reducere a riscurilor, în funcție de necesitățile reale identificate ale tinerilor în aceste servicii. 2. Prestatorii, inclusiv Centrele/serviciile de Sănătate Prietenoase Tinerilor, dețin și aplică mecanisme de colaborare și de referire între servicii a beneficiarilor din mediul GCA. 3. Serviciile pentru tinerii din grupurile	1. Serviciile pentru tinerii din grupurile cheie afectate sunt accesibile, gratuite, și corespund pachetului de servicii stabilit în dependență de necesitățile lor. 2. Tinerii beneficiază de servicii complexe în conformitate cu vârsta, riscurile comportamentale și prevederile metodologice și legislative în domeniu. 3. Opiniile tinerilor din

STANDARDE DE ORGANIZARE ŞI FUNCŢIONARE	CRITERII DE RESURSE	CRITERII DE PROCES	CRITERII DE REZULTAT
	3. Planificarea și furnizarea tuturor serviciilor de prevenire a infecției HIV pentru tinerii din grupurile cheie afectate cu vârsta sub 18 ani, se realizează în conformitate cu legislația națională în vigoare și cu recomandările internaționale ce vizează drepturile copilului, serviciile de sănătate sexuală și reproductivă etc. 4. Serviciile pentru tinerii din grupurile cheie afectate sunt gratuite, accesibile, sigure și integrate cu alte serviciile de sănătate oferite. 5. Serviciile pentru tinerii din grupurile cheie afectate sunt confidențiale, anonime și non-stigmatizante, asigurând abordarea prietenoasă a nevoilor tinerilor. 6. Serviciile pentru tinerii din grupurile cheie afectate sunt realizate în parteneriat cu/sau de către Centrele de sănătate prietenoase tinerilor, la fel și de către comunitățile grupurilor cheie, și lucrătorii sociali și sunt oferite în locuri staționare și în teren, inclusiv prin intermediul unităților mobile, farmaciilor, aparatelor vending și online.	cheie afectate sunt multidisciplinare, adecvate și eficiente, conexe cu serviciile de îngrijire continuă și integrate cu alte servicii de sănătate, educație și protecție socială oferite tinerilor. 4. Serviciile pentru tinerii din grupurile cheie afectate sunt implementate în baza pachetului stabilit de servicii, în funcție de necesitățile acestora și de segmentul de vârstă în care se încadrează. 5. Activitățile de informare cu privire la prevenirea HIV și reducere a riscurilor sunt realizate în locații staționare și în teren prin intermediul diferitor metode: activități în grup, campanii de informare, mass-media, inclusiv prin intermediul tehnologiilor on-line. 6. Prestatorul este instruit cu privire la nevoile și drepturile tinerilor din GCA, luând în considerație vulnerabilitatea acestora.	grupurile cheie afectate sunt luate în considerație în contextul acordării serviciilor de prevenire HIV. 4. Tinerii din grupurile cheie afectate, sunt implicați în planificarea, organizarea, prestarea, monitorizarea și evaluarea serviciilor adresate lor. 5. Tinerii din grupurile cheie afectate și reprezentanții legali ai acestora sunt informați, prin diverse surse de informare, cu privire la infecția HIV și alte teme relevante, specifice perioadei de vârstă.

Standardul 10. Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor oferă siguranță și protecție atât beneficiarilor săi, cât și personalului implicat.	1. Prestatorul planifică resurse financiare, umane și de timp necesare pentru formarea continuă a personalului, în vederea creșterii competenței acestuia pe aspecte de siguranță la locul de muncă și prevenire a arderii profesionale. 2. Prestatorul asigură angajaților condițiile de muncă conforme prevederilor actelor normative în vigoare cu privire la securitatea muncii, dar și din perspectiva prevenirii arderii profesionale (regim echilibrat de muncă, excluderea condițiilor nocive și stresante, aplicarea mecanismelor de motivație și supervizare, etc). 3. Prestatorul asigură personalul cu echipament de protecție (halate, mănuși, măști, ochelari, containere pentru colectarea acelor, dezinfectanți, etc.) în cantități suficiente și în conformitate cu activitatea desfășurată. 4. Prestatorul asigură prevenirea, identificarea, înregistrarea şi declararea a tuturor cazurilor de expunere profesională la HIV și alte riscuri profesionale. Prestatorul dispune de Registru de evidență a cazurilor și de algoritme clare de accesare a prevenirii post-expunere.	1. Prestatorul asigură realizarea proceselor, în special a celor însoțite de riscuri, conform procedurilor elaborate, implementate și monitorizate, conform Regulamentului de organizare și funcționare a programelor de prevenire HIV și reducere a riscurilor, procedurilor și instrucțiunilor în vigoare 2. Prestatorul asigură măsuri de supraveghere, prevenire şi control a riscurilor asociate activității sale. 3. Prestatorul aplică măsuri pentru siguranța fizică și bunăstarea psihologică a angajaților. 4. La angajare, apoi anual şi la necesitate, personalul este instruit în domeniul securității şi sănătății în muncă, riscurilor la care acesta poate fi expus în desfășurarea activității sale, dar și în contextul prevenirii arderii profesionale (supervizare, consiliere profesională, etc.) 5. Măsurile de curățare, dezinfectare, în caz de contact material biologic sau echipamente cu potențial periculos, precum și cele de documentare și raportare a cazurilor, sunt cunoscute și respectate de către personal, conform procedurii stabilite.	1. Personalul este instruit periodic cu privire la respectarea măsurilor de prevenire a riscurilor, specifice activității și prevenirii arderii profesionale. 2. Personalul cunoaște și aplică măsuri de prevenire a riscului profesional de infectare cu HIV, HBV şi HCV, inclusiv măsuri de prevenire post-expunere 3. Personalul posedă și aplică cunoștințe privind prevenirea riscului de ardere profesională. 4. Prestatorul deține resurse pentru implementarea activităților de menținere a siguranței la locul de muncă și prevenirea arderii profesionale a personalului său.

ANEXA 1

MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA REALIZĂRII PREVEDERILOR STANDARDULUI DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR PENTRU GCA, INCLUSIV TINERII DIN ACESTE GRUPURI

1. Sistemul de monitorizare și evaluare a implementării prevederilor *Standardului de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru GCA, inclusiv tinerii din aceste grupuri* se utilizează pentru a măsura cantitatea și calitatea serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor oferite de prestatori, precum și pentru a măsura rezultatul și impactul lor.

2. Monitorizarea este un proces continuu care se realizează pe parcursul prestării serviciilor și oferă informații privind progresul realizat în implementarea acestuia. În procesul de monitorizare se compară valorile indicatorilor realizate cu cele planificat.

3. Monitorizarea implică evidența zilnică a activităților în cadrul serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor, în baza Registrului electronic, Anchetelor individuale ale beneficiarilor și Registrelor de evidență.

4. Raportarea serviciilor, se va efectua semestrial și anual. Conținutul și formatul de prezentare a raportului se cuprinde în tabelul nr. 1.

5. Procesul de monitorizare a prestării serviciilor, va fi fortificat prin vizitele de supervizare, efectuate de reprezentanții Departamentului de coordonare a Programului Național de prevenire și control HIV/SIDA și ITS, CNAM și UCIMP în calitate de recipient principal a grantului Fondului Global pentru Combaterea HIV, Tuberculozei și Malariei

6. Rapoartele semestriale conțin preponderent indicatorii de produs, în timp ce rapoartele anuale sunt focusate și asupra gradului de realizare a indicatorilor de eficiență și rezultat.

7. Informațiile obținute în procesul monitorizării permite de a interveni prompt la corectarea devierilor în implementarea Standardului de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV pentru populațiile-cheie, inclusiv tinerii din aceste grupuri. În baza rapoartelor, și după caz a auditului intern, instituțiile implicate întreprind măsuri pentru soluționarea deficienților identificate în implementarea acestuia. De asemenea, informațiile obținute se iau în considerare în procesul de analiză și luare a deciziilor la diferite nivele de administrare în vederea îmbunătățirii eficacității politicilor publice.

8. Performanță implementării prevederilor *Standardului de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV pentru populațiile-cheie, inclusiv tinerii din aceste grupuri* se exprimă prin indicatori, scopul cărora este de a măsura progresul realizat. Indicatorii reprezintă o valoare concretă sau o trăsătură specifică utilizată pentru a măsura activitățile, produsele și rezultatele obținute în raport cu cele stabilite.

9. Se utilizează trei categorii de indicatori:

1) Indicatori de produs;

a) indicatori de produs pentru serviciile de bază;

b) indicatori de produs pentru serviciile suplimentare;

2) Indicatori de eficiență;

3) Indicatori de rezultat.

1) a) Indicatori de produs pentru serviciile de bază

Indicatorul	*6 luni (01.01-01.07)*	*12 luni (01.01-31.12)*
Persoane consumatoare de droguri injectabile		
Numărul vizitelor	Minim ***3 vizite*** a beneficiarului în cadrul programului de reducere a riscurilor	Minim ***6 vizite*** a beneficiarului în cadrul programului de reducere a riscurilor. Serviciu de prevenire HIV prestat unui beneficiar nou, înregistrat în semestrul 2 (01.07-31.12), se validează în baza a 3 vizite a beneficiarului.
Schimbul de seringi și distribuirea medicamentelor, dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice	Minim ***2 servicii*** de schimb de seringi și distribuire a medicamentelor, dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice, inclusiv: - șervețelele cu alcool; - prezervative clasice; - medicamente: ung. Heparini natrium și Chloramphenicolum.	Minim ***3 servicii*** de schimb de seringi și distribuire a medicamentelor, dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice, inclusiv: - șervețelele cu alcool; - prezervative clasice; - medicamente: ung. Heparini natrium și Chloramphenicolum.
Consilierea și testarea la HIV		≥ 90% de beneficiari cu statut negativ minim **o dată pe an**
Testarea la Sifilis		≥ 90% de beneficiari cu statut negativ minim **o dată pe an**
Testarea la HVC		≥ 60% de beneficiari cu statut negativ minim **o dată pe an**.
Testarea la HVB		≥ 40% de beneficiari cu statut negativ minim **o dată pe an**.
Screening-ul tuberculozei		≥ 90% de beneficiari cu statut necunoscut minim **o data pe an**.
Comunicarea, informarea și educarea	Minim ***2 servicii*** de comunicare, informare și educare cu scopul prevenirii HIV, HVB, HVC, TB și ITS	Minim ***3 servicii*** de comunicare, informare și educare cu scopul prevenirii HIV, HVB, HVC, TB și ITS
Referire/acompaniere medicală/ psihologică/ socială	La necesitate	La necesitate
Lucrători ai sexului/lucrătoare ale sexului Bărbați care întrețin relații sexuale cu bărbați Persoane transgen		
Numărul vizitelor	Minim **2 *vizite*** a beneficiarului în	Minim ***4 vizite*** a beneficiarului în

	cadrul programului de reducere a riscurilor	cadrul programului de reducere a riscurilor. Serviciu de prevenire HIV prestat unui beneficiar nou, înregistrat în semestrul 2 (01.07-31.12), se validează în baza a 2 vizite a beneficiarului.
Distribuirea medicamentelor, dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice	Minim ***2 servicii*** de distribuire a medicamentelor, dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice, inclusiv: - prezervative clasice inclusiv cu duritate sporită (pentru BSB și TG); - lubrifianți; - soluții dezinfectante cutanate cu efect antiseptic, destinat prevenirii și tratării infecțiilor bacteriene și fungice (sol. Myramistinum sau sol. Chlorhexidini digluconatum*, etc.)	Minim ***3 servicii*** de distribuire a medicamentelor, dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice, inclusiv: - prezervative clasice, inclusiv cu duritate sporită (pentru BSB și TG); - lubrifianți; - soluții dezinfectante cutanate cu efect antiseptic, destinat prevenirii și tratării infecțiilor bacteriene și fungice (sol. Myramistinum sau sol. Chlorhexidini digluconatum*, etc.)
Consilierea și testarea la HIV		≥ 90% de beneficiari cu statut negativ minim **o dată pe an**
Testarea la Sifilis		≥ 90% de beneficiari cu statut negativ minim **o dată pe an**
Testarea la HVC		≥ 40% de beneficiari cu statut negativ minim **o dată pe an**.
Testarea la HVB		≥ 40% de beneficiari cu statut negativ minim **o dată pe an**.
Screening-ul tuberculozei		≥ 90% de beneficiari cu statut necunoscut minim **o data pe an**.
Comunicarea, informarea și educarea	Minim ***2 servicii*** de comunicare, informare și educare cu scopul prevenirii HIV, HVB, HVC, TB și ITS	Minim ***3 servicii*** de comunicare, informare și educare cu scopul prevenirii HIV, HVB, HVC, TB și ITS
Referire/acompaniere medicală/ psihologică/ socială	La necesitate	La necesitate

b) Indicatori de produs pentru serviciile suplimentare

Indicatorul	*6 luni (01.01-01.07)*	*12 luni (01.01-31.12)*
Persoane consumatoare de droguri injectabile		
Numărul vizitelor	Minim ***3 vizite*** a beneficiarului în cadrul programului de reducere a riscurilor	Minim ***6 vizite*** a beneficiarului în cadrul programului de reducere a riscurilor. Serviciu de prevenire HIV prestat

		unui beneficiar nou, înregistrat în semestrul 2 (01.07-31.12), se validează în baza a 3 vizite a beneficiarului.
Distribuirea medicamentelor și produselor parafarmaceutice	Minim ***2 servicii*** de distribuire a medicamentelor și produselor parafarmaceutice, inclusiv: - Sol. Hydrogenii peroxydum 3%; - Sol. Viridum nitens* 1%; - fașă de tifon.	Minim ***3 servicii*** de distribuire a medicamentelor și produselor parafarmaceutice, inclusiv: - Sol. Hydrogenii peroxydum 3%; - Sol. Viridum nitens* 1%; - fașă de tifon.
Suport psihosocial pentru inițierea și aderența la tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee (pentru persoanele consumatoare de opiacee, la necesitate)	Minim ***2 servicii*** de comunicare, informare și educare cu scopul prevenirii HIV, HVB, HVC, TB și ITS prin aderența în administrare a tratamentului farmacologic cu agoniștii opiacee	Minim ***3 servicii*** de comunicare, informare și educare cu scopul prevenirii HIV, HVB, HVC, TB și ITS prin aderența în administrare a tratamentului farmacologic cu agoniștii opiacee
Prevenirea și tratamentul supradozelor prin oferirea accesului la Naloxonum	Minim ***2 servicii*** comunicare, informare și educare cu scopul prevenirii supradozelor cu oferirea accesului la Naloxonum	Minim ***3 servicii*** comunicare, informare și educare cu scopul prevenirii supradozelor cu oferirea accesului la Naloxonum
Servicii de suport	Minim ***2 servicii*** de suport din următoarele stabilite: **a)** Profilaxia pre-expunere la HIV, inclusiv la nivel de comunitate; **b)** Profilaxia post expunere la HIV; **c)** Asistență juridică și reprezentarea intereselor beneficiarilor; **d)** Servicii de sănătate sexuală și reproductivă; **e)** Servicii de suport în contextul sănătății mintale; **f)**Servicii de prevenire a violenței, traficului de persoane, referire la servicii specializate; **g)** Servicii sensibile la dimensiunea de gen;	Minim ***4 servicii*** de suport din următoarele stabilite: **a)** Profilaxia pre-expunere la HIV, inclusiv la nivel de comunitate; **b)** Profilaxia post expunere la HIV; **c)** Asistență juridică și reprezentarea intereselor beneficiarilor; **d)** Servicii de sănătate sexuală și reproductivă; **e)** Servicii de suport în contextul sănătății mintale; **f)** Servicii de prevenire a violenței, traficului de persoane, referire la servicii specializate; **g)** Servicii sensibile la dimensiunea de gen;

	h) Servicii de motivare și sporire a atractivității serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor.	**h)** Servicii de motivare și sporire a atractivității serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor.
Lucrători ai sexului/lucrătoare ale sexului Bărbați care întrețin relații sexuale cu bărbați Persoane transgen		
Numărul vizitelor	Minim ***3 vizite*** a beneficiarului în cadrul programului de reducere a riscurilor	Minim ***6 vizite*** a beneficiarului în cadrul programului de reducere a riscurilor. Serviciu de prevenire HIV prestat unui beneficiar nou, înregistrat în semestrul 2 (01.07-31.12), se validează în baza a 3 vizite a beneficiarului.
Distribuirea dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice	Minim ***2 servicii*** de distribuire a dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice, inclusiv: - șervețele intime; - teste de sarcină	Minim ***3 servicii*** de distribuire a dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice, inclusiv: - șervețele intime; - teste de sarcină
Examinarea și diagnostic la ITS (4 infecții)	La necesitate	La necesitate
Servicii de suport	Minim ***2 servicii*** de suport din următoarele stabilite: **a)** Profilaxia pre-expunere la HIV, inclusiv la nivel de comunitate; **b)** Profilaxia post expunere la HIV; **c)** Asistență juridică și reprezentarea intereselor beneficiarilor; **d)** Servicii de sănătate sexuală și reproductivă; **e)** Servicii de suport în contextul sănătății mintale; **f)** Servicii de prevenire a violenței, traficului de persoane, referire la servicii specializate; **g)**Servicii sensibile la dimensiunea de gen; **h)** Servicii de motivare și sporire a atractivității serviciilor de	Minim ***4 servicii*** de suport din următoarele stabilite: **a)**Profilaxia pre-expunere la HIV, inclusiv la nivel de comunitate; **b)**Profilaxia post expunere la HIV; **c)** Asistență juridică și reprezentarea intereselor beneficiarilor; **d)**Servicii de sănătate sexuală și reproductivă; **e)** Servicii de suport în contextul sănătății mintale; **f)** Servicii de prevenire a violenței, traficului de persoane, referire la servicii specializate; **g)**Servicii sensibile la dimensiunea de gen; **h)**Servicii de motivare și sporire a atractivității serviciilor de

	prevenire HIV și reducere a riscurilor.	prevenire HIV și reducere a riscurilor.

LIMITELE DE DISTRIBUIRE A DISPOZITIVELOR MEDICALE ȘI PRODUSELOR DISPOZITIVE MEDICALE BENEFICIARILOR DIN MEDIUL GCA:

Consumabile/mijloace de bază				
GCA	**Seringi (unit.) per vizita/anual**	**Șervețele cu alcool (unit.) per vizita/anual**	**Prezervative (unit.) per vizita/anual**	**Lubrifianți (ml) per vizita/anual**
Persoane CDI		5 - 65 per vizită/ 30 - 210* per an	10/60*	0
LS	0	0	40 / 160*	100 / 400**
BSB	0	0	24 / 96***	120 / 480**
Persoane TG			24 / 96***	120 / 480**

**în baza necesităților individuale ale beneficiarilor*

*** Pentru LS cantitatea lubrifianților se estimează 2,5 ml pentru un prezervativ, iar pentru BSB și TG – 5 ml pentru un prezervativ*

**** Pentru persoanele din grupurile BSB și TG sunt preconizate prezervative cu duritate sporită.*

2) Indicatori de eficiență

Cerințele pentru prestator

1. Rata acoperirii/asigurării cu personal al prestatorului constituie 90% din funcțiile planificate.
2. Cel puțin 80% din personal au fost instruiți cu privire la prevenirea infecției HIV, ITS, hepatite virale, TB, inclusiv principiile Strategiei de reducere a riscurilor în ultimii 3 ani.
3. Prestatorii respectă întocmai standardele de organizare și funcționare a serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru GCA descrise mai sus.

Timpul necesar pentru prestarea serviciilor

Denumirea serviciului	**Durata de prestare a serviciului (minute)**
Serviciul de distribuire a medicamentelor, dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice	10
Serviciul de informare primară: completarea anchetei primare/revizuirea anchetei	25/30
Serviciul de informare tematică (supradoze, hepatite virale, ITS, SRH, sănătate mintală, etc.)	10/15
CTH, Sifilis, HVC, HVB	60
Screening-ul TB	10
Servicii alternative de identificare a beneficiarilor noi (on-line, diverse evenimente etc.)	60
Ședințe în grup cu beneficiarii proiectului	60

Specialiști ce asigură prestarea directă a serviciilor de prevenire HIV:

- Lucrător social;
- Psiholog, asistent social;
- Consultația medicilor specialiști (ginecolog, dermatovenerolog, chirurg vascular, endocrinolog, urolog, proctolog, etc.), se efectuează la necesitate în instituții medico-sanitare, în baza acordurilor de colaborare încheiate cu aceste instituții, cu excepție PrEP comunitar.

Drept oportunitate de acordare a serviciilor medicale în cadrul prestatorilor, sunt serviciile prin intermediul Unităților mobile, conform prevederilor Regulamentului privind organizarea și funcționarea serviciilor mobile de prevenire a infecției cu HIV și ITS, în mediul GRSI cu HIV, aprobat prin Ordinul ministrului sănătății nr. 922/2016.

În cazul în care prestatorul dispune de surse financiare mobilizate suplimentar, poate angaja medici specialiști pentru acordarea serviciilor de sănătate consultative, în funcție de necesitățile GRSI.

Specialiștii ce asigură prestarea directă a serviciilor de prevenire HIV activează în baza unui program flexibil de lucru, în funcție de necesitățile beneficiarilor și posibilitățile lor de accesare a serviciilor și constituie 35/40 ore săptămânal.

	Activități consultative individuale (ore/săptămână)	**Durata unei ședințe/ ieșire**	**Nr. consultărilor/consilierilor/ an pentru 1 unitate de salariu**
Lucrător social	35-40	30-50 min	400-600 beneficiari anual
Psiholog, asistent social	20	60-90 min	440 beneficiari anual

3) Indicatori de rezultat

3.1. Numărul de **persoane noi** din mediul GCA, calculat ca pondere de 6% din numărul anual total de beneficiari, care poate fi revizuit anual în dependența de rezultatele înregistrate în anul precedent.

3.2. Numărul de **cazuri noi de infecție cu HIV** depistate din rândul GCA și partenerii acestora, calculat ca pondere de 0,4% din numărul anual total de beneficiari, care poate fi revizuit anual în dependența de rezultatele înregistrate în anul precedent.

ANEXA 2

PACHETUL DE SERVICII DE PREVENIRE HIV ŞI REDUCERE A RISCURILOR PENTRU PERSOANE CDI, LS, BSB ŞI TG, ŢINÂND CONT ŞI DE PARTICULARITĂŢILE DE OFERIRE A SERVICIILOR TINERILOR DIN ACESTE GRUPURI

Principii de bază:

Serviciile pentru GCA sunt comprehensive, asigură abordarea multifactorială a vulnerabilității acestora şi răspund specificului epidemiei HIV din Republica Moldova. În organizarea și furnizarea serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor se ține cont de:

- caracteristicile grupului şi a subgrupurilor (de ex. persoane CDI tinere, femei și bărbați, LS tinere sau din localitățile rurale, BSB tineri, persoane CDI BSB, persoane CDI LS, BSB LS și alte subgrupuri);
- resursele necesare (umane, financiare și materiale/tehnice);
- capacitatea prestatorului și a sistemului de referire gestionat pentru acordarea serviciilor persoanelor din GCA;
- contextul social local (tipul drogurilor utilizate, modalitățile de consum, practicile sexuale, alte riscuri, stigma și tipul de percepție socială a acestor grupuri, precum și disponibilitatea serviciilor sociale, medicale, psihologice, etc.).

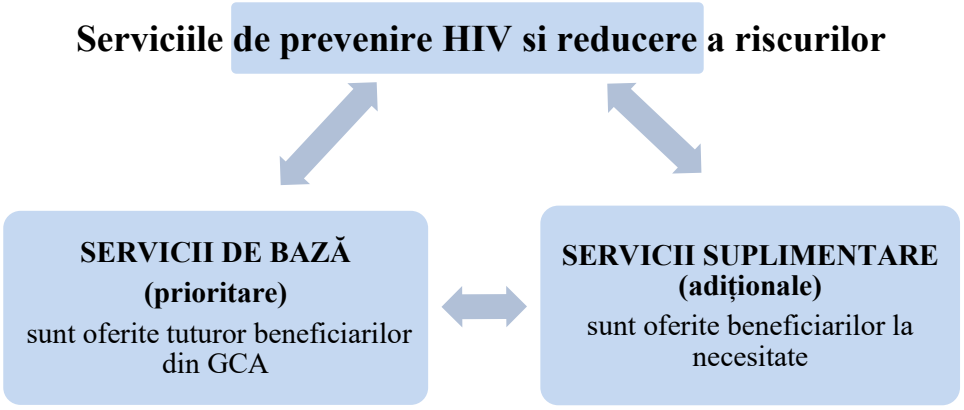
La elaborarea pachetului de servicii pentru GCA s-a ținut cont de recomandările UNAIDS, OMS, UNFPA, UNODC și alte organizații internaționale, expuse în particular în Ghidul consolidat "Prevenirea HIV, diagnosticul, tratament și îngrijiri pentru grupurile cheie afectate" versiunea actualizată în anul 2016, dar și alte publicații internaționale. Astfel, componența pachetului de servicii se constituie din următoarele 9 intervenții:
1. Schimb de ace şi seringi;
2. Tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee;
3. Consiliere şi testare la HIV;
4. Terapie ARV;
5. Prevenire şi tratament al ITS;
6. Programe de asigurare cu prezervative și lubrifianți, inclusiv a partenerilor sexuali;
7. Informare, educare şi comunicare pentru GCA;
8. Profilaxie, vaccinare, diagnostic şi tratament al hepatitelor virale;
9. Profilaxie, diagnostic şi tratament al tuberculozei;
10. Prevenirea și tratamentul supradozelor.
NB! Pachetul de servicii pentru persoanele consumatoare de SPN, în acord cu recomandările UNODC și Protocolul clinic național „Tulburări legate de consumul de substanțe noi cu proprietăți

psihoactive și stimulatoare la adulți și adolescenți" (ordin MS nr. 314 din 31.03.2022), vor fi incluse în lista celor enumerate mai sus, inclusiv intervenții psihosociale și de tratament al dependenței bazate pe dovezi, precum și activități de informare, educare și comunicare specifice persoanelor ce consumă stimulatoare sau alte droguri din categoria SPN, și partenerilor sexuali ai acestora.

Pentru a preveni transmiterea infecției HIV, în contextul consumului de droguri injectabile și relațiilor sexuale neprotejate, este esențial de asigurat grupurilor cheie afectate acces gratuit la seringi și ace sterile, prezervative și lubrifianți, dezinfectanți, alte dispozitive medicale, însoțite de diseminarea informațiilor cu privire la modalitatea de prevenire a infectării cu HIV, prin: injectarea mai sigură, evitarea partajării echipamentelor de injectare, prevenirea supradozelor și a adoptarea practicilor sexuale sigure.

Aceste servicii complexe, oferă și oportunitatea de referire a beneficiarilor către alte servicii de sănătate, sociale, juridice și servicii conexe, inclusiv pentru tratamentul dependenței de droguri, tratamentul ARV, PrEP, tratamentul TB, tratamentul ITS și hepatitelor virale.

Reieșind din cele menționate mai sus, serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor pentru GCA pot fi divizate în 2 compartimente:

SERVICII DE PREVENIRE HIV PENTRU GCA

<table>
<tr><th rowspan="2">GCA</th><th colspan="2">Servicii de bază</th><th colspan="2">Servicii suplimentare</th></tr>
<tr><th>Specifice</th><th>Comune GCA</th><th>Specifice</th><th>Comune GCA</th></tr>
<tr><td>CDI</td><td>- Schimbul de seringi;
- Distribuirea medicamentelor, dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice, inclusiv:
- Șervețelele cu alcool;
- Prezervative clasice;
- medicamente: ung. Heparini natrium și ung. Chloramphenicolum + Methyluracilum.</td><td rowspan="2">- Consilierea şi testarea la HIV;
- Testare la Sifilis, HVC și HVB;
- Screening-ul tuberculozei;
- Comunicarea, informarea şi educarea cu scopul prevenirii HIV, HVB, HVC, TB și ITS.
- Referire/acompaniere (medicală/ psihologică/socială).</td><td>a) Distribuirea medicamentelor și produselor parafarmaceutice, inclusive;
- Sol. Hydrogenii peroxydum 3%.
- Sol. Viridum nitens* 1%,
- față de tifon;
b) Suport psihosocial pentru inițierea și aderența la tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee (pentru persoanele consumatoare de opiacee, la necesitate);
c) Prevenirea și tratamentul supradozelor, inclusiv prin oferirea accesului la Naloxonum.</td><td rowspan="2">Servicii de suport:
a) Profilaxia pre-expunere la HIV, inclusiv la nivel de comunitate;
b) Profilaxia post expunere la HIV;
c) Asistență juridică și reprezentarea intereselor beneficiarilor;
d) Servicii de sănătate sexuală și reproductivă;
e) Servicii de suport în contextul sănătății mintale;
f) Servicii de prevenire a violenței, traficului de persoane, referire la servicii specializate;
g) Servicii sensibile la dimensiunea de gen;
h) Servicii de motivare și sporire a atractivității serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor.</td></tr>
<tr><td>LS
BSB</td><td>Distribuirea medicamentelor, dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice, inclusiv:
c) Prezervative clasice, inclusiv cu duritate sporită (pentru BSB și TG);
d) Lubrifianți;
e) Soluții dezinfectante cutanate cu efect antiseptic,</td><td>a) Distribuirea dispozitivelor medicale și produselor parafarmaceutice, inclusiv:
- șervețele intime,
- teste de sarcină;
b) Examinarea și diagnostic la ITS (4 infecții).</td></tr>
</table>

	destinat prevenirii și tratării infecțiilor bacteriene și fungice (sol. Myramistinum sau sol. Chlorhexidini digluconatum*, etc).			
TG	Pachetul de servicii de prevenire HIV pentru persoanele transgen se formează din serviciile de bază și suplimentare pentru BSB			

DESCRIEREA SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ȘI REDUCERE A RISCURILOR ÎN MEDIUL GCA

	Tipul serviciilor de prevenire	**Recomandări și instrucțiuni**	**Remarci adiționale**
	Serviciu de bază specific pentru persoane CDI		
	Schimbul de seringi și distribuirea șervețelelor cu alcool	**Toate persoanele din grupurile cheie afectate care injectează droguri, trebuie să aibă acces la seringi și ace sterile, șervețele cu alcool:** - dispozitivele medicale sunt distribuite gratuit, în locuri prestabilite staționare (sediul prestatorului, PCSS, penitenciare și alte locuri de detenție), în teren prin intermediul serviciului mobil, lucrătorilor sociali, sau a aparatelor vending; - dispozitivele medicale, distribuite în cadrul serviciilor (tipul și cantitatea seringilor), este stabilit în urma evaluării necesităților CDI și a consultărilor realizate cu această comunitate; - lucrătorii sociali sunt implicați în activitatea de realizare a schimbului de seringi. - sunt furnizate șervețele cu alcool (raport 1:1 cu cantitatea de seringi distribuită) pentru reducerea riscurilor asociate consumului de droguri injectabile. - Serviciile utilizează containere speciale pentru colectarea acelor și seringilor folosite de CDI și returnate, cu ulterioara nimicire a acestora, în conformitate cu standardele în vigoare.	- În scopul reducerii riscurilor de infectare cu HIV și hepatite virale, este benefică asigurarea accesului CDI la seringi cu spațiu mort mic. Seringile cu spațiu mort mic au de obicei un ac nedetașabil, atașat direct la seringă, și sunt destinate pentru a reduce cantitatea de sânge rămasă în seringă după împingerea completă a pistonului. - Echipamentele de injectare trebuie să fie adecvate contextului local, luând în considerare așa factori precum - tipul drogurilor și modalitatea de consum a acestora. - PSS sunt bine implementate la nivel de comunitate și reprezintă

		- Serviciile asigură condiții corespunzătoare de depozitare a dispozitivelor sterile de injectare, cu respectarea condițiilor de păstrare (temperatură, umiditate, etc.) și a termenului de valabilitate a acestora.	un punct important de prim-contact cu CDI, care încă nu beneficiază de servicii de prevenire HIV. -Toate persoanele din grupurile cheie afectate care injectează droguri, trebuie să aibă acces, fără restricții de vârstă, la echipamente sterile de injectare prin intermediul PSS.
	Distribuirea prezervativelor şi a lubrifianților	**Utilizarea corectă și consecventă a prezervativelor, cu lubrifianți compatibili, este recomandată pentru persoanele CDI cu scopul de a preveni transmiterea pe cale sexuală a infecției HIV și a ITS:** - Prestatorul asigură beneficiarii și partenerii acestora cu prezervative calitative, corespunzătoare tipului de contact sexual: oral, vaginal, anal, şi lubrifianți. - Pentru prevenirea infecției HIV și ITS se recomandă asigurarea persoanelor CDI cu prezervative clasice și lubrifianți. - Se recomandă utilizarea lubrifianților pe bază de apă sau silicon, care nu deteriorează prezervativele din latex, spre deosebire de lubrifianții pe baza de ulei. - Prezervativele și lubrifianții se distribuie gratuit beneficiarilor, prin intermediul lucrătorilor în teren, unităților mobile, farmaciilor, aparatelor vending, instituțiilor de asistență medicală şi socială, inclusiv în cadrul penitenciarelor și altor locuri de detenție. Prestatorul asigură condiții corespunzătoare de depozitare a prezervativelor şi lubrifianților, cu respectarea temperaturii și umidității optime, pentru păstrarea acestora.	- Promovarea utilizării prezervativelor în rândul persoanelor CDI și partenerilor acestora, crește rata utilizării acestora și duce la diminuarea riscului de infectare cu HIV, ITS, la fel și a sarcinilor neplanificate. - Promovarea utilizării prezervativelor în rândul persoanelor CDI și partenerilor acestora, în deosebi în rândul tinerilor din acest grup, se realizează concomitent cu oferirea informațiilor și dezvoltarea abilităților de utilizare corectă și sigură a prezervativelor. În scopul creșterii nivelului de utilizare corectă şi permanentă/la fiecare contact sexual a prezervativelor, este realizat marketingul social al prezervativelor în populația

			generală, ceea ce va contribui la sporirea cererii și a acceptabilității sociale privind utilizarea acestora.
	Prevenirea și tratamentul supradozelor, inclusiv prin oferirea accesului la Naloxonum	**Supradozarea cu opiacee poate fi prevenită:** - Prestatorul asigură informarea și instruirea beneficiarilor cu consum de opiacee și persoanelor din anturajul acestora cu privire la pericolul și modalitățile de prevenire a supradozelor asociate consumului de droguri, acordarea primului ajutor în caz de supradozare; - Persoanele consumatoare de opiacee și cele care ar putea fi martorii unei supradoze cu opiacee, sunt instruite cu privire la administrarea corectă a Naloxonum și au acces gratuit la acest medicament; -Naloxonum este distribuit prin intermediul lucrătorilor sociali și a altor specialiști, în contextul acordării serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor. -Eliberarea Naloxonum se realizează doar persoanelor care au fost instruite cu privire la simptomele supradozelor, specificul administrării Naloxonum, posibilele efecte adverse, și conduita ulterioară a beneficiarului. Eliberarea Naloxonum se însoțește obligatoriu de o instrucțiune, privind acordarea primului ajutor în caz de supradozare cu opiacee. Pachetul naloxonic distribuit este constituit din 2 fiole de Naloxonum, 2 seringi și 2 șervețele cu alcool, conform prevederilor Instrucțiunii emise de Dispensarul Republican de Narcologie. Procurarea sol. Naloxonum este asigurată din sursele bugetului de stat	- Naloxonum este antagonist al opiaceelor, utilizat în calitate de medicament de bază, în cazul supradozelor cu droguri opiacee, conform recomandărilor OMS. - Naloxonum este eficient la administrare pe cale intramusculară, intranazală, intravenoasă și subcutanată. - Recomandările OMS nu specifică restricții de vârsta pentru managementul supradozelor.
	Distribuirea medicamentelor	- Pentru consumatori de droguri injectabile vor fi distribuite medicamente/unguente - Heparini natrium, Chloramphenicolum + Methyluracilum.[1]	- Tipul și cantitățile dispozitivelor medicale specifice fiecărui grup cheie afectat se realizează în dependență de disponibilitățile

[1] Metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciile de prevenire HIV pentru grupurile cu risc sporit de infectare cu HIV, Ordin MS și CNAM nr. 600/197A din 04.08.2023

			financiare ale prestatorului. Acestea pot fi ajustate în dependență de necesitățile specifice ale GCA evaluate în relație cu substanțele consumate, noile practici comportamentale documentate (de consum) și riscurile asociate.
	Serviciu de bază specific pentru Persoane LS, BSB, TG		
	Distribuirea prezervativelor şi a lubrifianților	**Utilizarea corectă și consecventă a prezervativelor, cu lubrifianți compatibili, este recomandată pentru Persoanele LS, BSB, TG pentru a preveni transmiterea pe cale sexuală a infecției HIV și a ITS:** - Prestatorul asigură beneficiarii și partenerii acestora cu prezervative calitative, corespunzătoare tipului de contact sexual: oral, vaginal, anal, şi lubrifianți. - Pentru prevenirea infecției HIV și ITS se recomandă asigurarea cu diferite tipuri de prezervative (prezervative clasice, prezervative cu duritate sporită, prezervative ultrasubțiri, prezervative cu arome, etc.) și lubrifianți. - Se recomandă utilizarea lubrifianților pe bază de apă sau silicon, care nu deteriorează prezervativele din latex, spre deosebire de lubrifianții pe baza de ulei. - Prezervativele și lubrifianții se distribuie gratuit beneficiarilor, prin intermediul lucrătorilor în teren, unităților mobile, farmaciilor, aparatelor vending, instituțiilor de asistență medicală şi socială, inclusiv în cadrul penitenciarelor și altor locuri de detenție. Prestatorul asigură condiții corespunzătoare de depozitare a prezervativelor şi lubrifianților, cu respectarea temperaturii și umidității optime, pentru păstrarea acestora.	- Promovarea utilizării prezervativelor în rândul Persoanelor LS, BSB, TG și partenerilor acestora, crește rata utilizării acestora și duce la diminuarea riscului de infectare cu HIV, ITS, la fel și a sarcinilor neplanificate. - Promovarea utilizării prezervativelor în rândul Persoanelor LS, BSB, TG și partenerilor acestora, în deosebi în rândul tinerilor din GCA, se realizează concomitent cu oferirea informațiilor și dezvoltarea abilităților de utilizare corectă și sigură a prezervativelor. - În scopul creșterii nivelului de utilizare corectă şi permanentă/la fiecare contact sexual a prezervativelor, este realizat marketingul social al

			prezervativelor în populația generală, ceea ce va contribui la sporirea cererii și a acceptabilității sociale privind utilizarea acestora.
	Distribuirea medicamentelor	- Pentru BSB și LS - Myramistinum[2] (antiseptic pentru uz extern și local, destinat prevenirii și tratării infecțiilor bacteriene și fungice (Sol. Myramistinum, sol. Chlorhexidini digluconatum*, etc)) -	- Tipul și cantitățile dispozitivelor medicale specifice fiecărui grup cheie afectat se realizează în dependență de disponibilitățile financiare ale prestatorului. Acestea pot fi ajustate în dependență de necesitățile specifice ale GCA evaluate în relație cu practicile comportamentale documentate (sexuale) și riscurile asociate.
	Servicii de bază comune pentru GCA		
	Consilierea şi testarea la HIV	**Consilierea și testarea voluntară la HIV este accesibilă tuturor GCA:** - Prestatorul organizează consilierea și testarea HIV a GCA de către lucrătorii sociali și restul personalului angajat pentru prestarea serviciilor directe beneficiarilor (psiholog, specialiști medical etc.); - Consilierea și testarea HIV este parte a complexului de servicii de prevenire, reducere a riscurilor, suport și îngrijiri, oferit beneficiarilor. - GCA au acces la consiliere și testare HIV în timpul convenabil beneficiarilor, în cadrul ONC și instituțiilor medicale. - Consilierea se realizează în condițiile ce permit contactul individual/comunicarea cu beneficiarul, asigură anonimatul, intimitatea și confidențialitatea datelor.	- Serviciile de consiliere și testare sunt organizate conform principiului celor "5 C": consimțământ informat, confidențialitate, consiliere, corectitudine a testului, conexiune cu alte organizații. - Beneficiarii cu rezultatele testelor pozitive la HIV**, vor fi încurajați să comunice diagnosticul partenerilor săi.**

[2] Metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciile de prevenire HIV pentru grupurile cu risc sporit de infectare cu HIV, Ordin MS și CNAM nr. 600/197A din 04.08.2023

		- Consilierea și testarea HIV se bazează pe recomandările şi ghidurile OMS şi se realizează în conformitate cu Ghidul de consiliere pre- şi post-testare la HIV şi hepatitele virale B şi C. - Consilierea pre şi post-testare la HIV poate fi efectuată de către personalul instruit (medic, asistent medical, psiholog, lucrător social etc.), confirmat prin certificat de instruire în consiliere și testare de screening cu utilizarea testelor rapide de diagnostic. - În cadrul consilierii pre-testare la HIV, în mod obligator, se obține acordul informat pentru testare, cu contrasemnarea acestuia de către persoana testată. 1. În cazul unui minor, consimțământul scris, benevol, pentru testare la marcherii HIV urmează a fi exprimat atât de minorul emancipat, cât şi de reprezentantul legal al acestuia. În cazul în care este imposibil de a obține consimțământul reprezentantului legal al minorului, şi dacă efectuarea testării este necesară pentru minorul emancipat, este suficient consimțământul scris, benevol, al acestuia din urmă. În această situație, decizia este luată în mod consultativ de către prestatorii de servicii, în interesul superior al minorului emancipat, în conformitate cu actele normative în vigoare (Legea nr. 23 din 16.02.2007 cu privire la profilaxia infecției HIV/SIDA Articolul 13. Consimțământul pentru testarea la marcherii HIV subpunct (2)). - Testarea la HIV este realizată cu teste rapide de diagnostic, conform prevederilor Ghidului Național de diagnostic de laborator al infecției cu HIV, aprobat prin ordinul MSMPS nr. 409 din 16.03.2018. - Testarea la HIV cu teste rapide este realizată, pentru beneficiarii din toate GCA, inclusiv în cadrul penitenciarelor și altor locuri de detenție. - În cazul rezultatului testului de screening pozitiv la HIV, persoana testată se însoțește, sau se referă către cabinetele teritoriale pentru supraveghere medicală și tratamentul ARV în condiții de ambulator a persoanelor infectate cu HIV și bolnavilor de SIDA, pentru confirmarea sau infirmarea diagnosticului.	- Programele de screening și testare vor fi integrate cu alte servicii oferite persoanelor din l GCA. - Prestatorul aplică mecanisme eficiente de referire a beneficiarilor către instituțiile ce acordă servicii de TARV. - Este important să existe continuitate în procesul de acordare a serviciilor de prevenire HIV, de testare, tratament și servicii de îngrijire și suport. - Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor trebuie să asigure beneficiarii, inclusiv tinerii din GCA, partenerii, proxeneții - cu servicii de testare prin teste rapide de diagnostic pentru HIV, în funcție de necesitate, dar nu mai rar de 1 dată pe an. - Personalul serviciilor va recomanda (la necesitate va acompania) femeilor însărcinate din GCA evidența la medicul de familie, va oferi suport în respectarea frecvenței testării pe parcursul sarcinii (prima testare la luarea la evidență, a doua testare la 36 săptămâni de sarcina). În caz că partenerul femeii face parte din

		- Persoanei cu rezultat pozitiv la HIV i se oferă sprijin psihologic, sau consiliere „de la egal la egal”, inclusiv suport în acceptarea diagnosticului și inițierea TARV. - Persoanei cu rezultat pozitiv la HIV este oferit sprijin pentru notificarea partenerului sau testarea index. - In cazul unui rezultat pozitiv la HIV la un tânăr, acesta va fi consiliat și i se va acorda suport cu privire la beneficiile și riscurile potențiale ale dezvăluirii statutul de seropozitiv, împuternicit și sprijinit pentru a determina dacă, când, cum și cui să dezvăluie statutul său. - Prestatorul, în scopul promovării serviciului de consiliere și testare HIV, elaborează şi distribuie materiale informaționale beneficiarilor. - Prestatorul recomandă screeningul periodic al infecției HIV și ITS persoanelor din grupurile cheie afectate, conform prevederilor actelor normative în vigoare. - Informațiile de bază despre persoană şi rezultatele testelor la HIV, precum și informațiile cu privire la consilierea pre şi post-testare, sunt înscrise în registrele corespunzătoare, inclusiv și în format electronic, cu asigurarea păstrării confidențialității datelor. **Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor asigură beneficiarii din GCA și partenerii acestora cu teste pentru autotestare la HIV:** - Testele HIV pentru autotestare vor fi distribuite de către Prestator în teren, inclusiv prin intermediul unităților mobile, farmaciilor și a aparatelor vending. - Distribuirea testelor pentru autotestare va fi însoțită de instrucțiunile de utilizare a acestora.	GCA, va fi facilitată inclusiv testarea acestuia.
	Testare la sifilis, HVC și HVB;	**Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor oferă posibilitatea testării beneficiarilor din cadrul GCA la sifilis, HVC și HVB:**	- Beneficiarii testați cu teste rapide de diagnostic, cu rezultat pozitiv la sifilis, HVB şi HVC, vor fi referiți către specialiștii de profil, pentru

		- GCA au acces la servicii confidențiale și gratuite de screening al sifilisului, cu utilizarea testelor rapide de diagnostic, inclusiv în cadrul penitenciarelor și a altor locuri de detenție. - Prestatorul organizează testarea gratuită a beneficiarilor cu utilizarea testelor rapide de diagnostic pentru HVC și HVB. - Personalul serviciilor este instruit cu privire la efectuarea corectă a testelor rapide de diagnostic pentru sifilis, HVC și HVB. - În cazul rezultatului testului de screening pozitiv la Sifilis, testului pozitiv la HVB sau HVC, persoana testată se însoțește sau se referă de către instituțiile medicale pentru confirmarea sau infirmarea diagnosticului. - Beneficiarii nevaccinați anterior contra hepatitei virale B, vor fi referiți către instituțiile de asistență medicală primară pentru imunizare. Informațiile de bază despre persoană și rezultatele testelor efectuate la sifilis, HVC și HVB, precum și informațiile cu privire la consilierea pre și post-testare, sunt înscrise în registrele corespunzătoare, cu asigurarea păstrării confidențialității datelor.	managementul clinic al cazului. - Beneficiarii cu diagnostic confirmat la sifilis, HVB și HVC, vor fi încurajați să anunțe partenerii săi sexuali, pentru examinarea/testarea acestora. - Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor trebuie să asigure beneficiarii, inclusiv tinerii, partenerii, proxeneții cu servicii de testare prin teste rapide de diagnostic pentru sifilis, HVB și HVC, în funcție de necesitate (totodată ținând cont de grupa de risc din care fac parte beneficiarii), dar nu mai rar de o dată pe an.
Screening-ul Tuberculozei		**PRR asigură accesul GCA la servicii TB integrate și centrate pe beneficiar:** - Screening-ul la TB, examinarea radiologică a grupurilor la risc pentru TB din mediul GCA (persoane consumatoare de droguri injectabile și persoane care trăiesc cu HIV)și suport în aderență la tratamentul TB - se efectuează de către lucrătorii sociali, în colaborare cu personalul medical, inclusiv în cadrul penitenciarelor și în alte locuri de detenție. - GCA li se recomandă realizarea screening-ului anual la TB în cadrul serviciilor de prevenire HIV și Reducere a Riscurilor. - Personalul serviciilor este instruit în domeniul prevenirii TB, privind simptomele sugestive TB, măsurile de control al infecției TB, riscul de contactare a infecției TB, eticheta tusei și realizarea screeningului periodic. - Personalul serviciilor deține și aplică un instrument de screening a TB în mediul GCA.	- Pentru toate persoanele HIV infectate și persoanele la risc pentru TB din cadrul GCA se recomandă screening-ul TB în conformitate cu recomandările OMS, care include 4 simptome de bază: tuse, febră, pierdere în greutate, transpirații nocturne. - Prestatorii de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor, pot contribui la depistarea precoce a TB, și pot întreprinde măsuri de prevenire a coinfecției TB și HIV.

	- La prezența semnelor sugestive pentru TB, personalul serviciilor referă sau acompaniază beneficiarul către instituțiile medicale. - Diagnosticul, prevenirea și tratamentul TB în cazul GCA sunt accesibile și se realizează conform PCN nr.123 în vigoare. - Personalul serviciilor contribuie la încurajarea beneficiarilor săi de a iniția în termen oportun, a tratamentului TB, în caz de necesitate.	- Prestatorii de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor, pot contribui la susținerea persoanei diagnosticate sau în tratament TB și menținerea complianței, prin activități de suport psihosocial.
Comunicarea, informarea şi educarea cu scopul prevenirii HIV, HVB, HVC, TB și ITS	**Serviciile de prevenire HIV și reducere a riscurilor desfășoară activități de comunicare, informare și educare în rândul GCA, pentru prevenirea transmiterii infecției cu HIV, HVC, HVB, TB și ITS:** - Comunicarea în vederea schimbării comportamentului este o componentă de bază a serviciilor. - La baza abordărilor de comunicare în mediul GCA se includ: consilierea individuală, activitățile în grup, campanii de informare, utilizarea mass-mediei locale, distribuirea materialelor informaționale/ educaționale și comunicarea on-line. - Comunicarea, informarea şi educarea beneficiarilor serviciilor, include implicarea activă a acestora în realizarea activităților. - Intervențiile CIE abordează riscurile asociate consumului de droguri, cât și cele asociate comportamentului sexual neprotejat. - Comunicarea despre sexualitate/sex este recomandată a fi realizată cu adulții și tinerii din GCA, în contextul intervențiilor de CIE, axate pe prevenirea infecției HIV și a infecțiilor cu transmitere sexuală; informația urmând a fi ajustată vârstei și nivelului de înțelegere a informației de către beneficiari. - Comunicare eficientă pentru schimbarea comportamentului se realizează de către personalul serviciilor, cu abilități de comunicare și instruit în acest domeniu și este adaptată fiecărui grup în parte - GCA le sunt furnizate informații cu privire la infecția HIV, HVB, HVC, TB și ITS, modalitatea de prevenire a acestora, disponibilitatea programelor de screening al HIV, Sifilis, HVC, HVB, disponibilitatea	- Elucidarea și prezentarea corectă a informației cu privire la infecția HIV, HVB, HVC, TB și ITS, determină creșterea nivelului de informare a populației și combaterea stereotipurilor și miturilor asociate. - Selectarea metodei de comunicare cu beneficiarii, inclusiv tinerii din mediul grupurilor cheie afectate, partenerilor, proxeneților, etc., este individuală, în funcție de situația acestora și problema/ subiectul abordat. - Intervențiile de informare în baza principiilor ”de la egal la egal” au prioritate printre metodele de comunicare adresate GCA. - Beneficiarii vor obține un spectru larg de informații privind prevenirea HIV, HVB, HVC, TB și ITS, supradozelor, etc., asociate cu importanța obligațiunilor și

	vaccinului pentru HVB, tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee, TARV, disponibilitatea consultului medical și posibilitatea de a fi referit /acompaniat beneficiarul către instituțiile medicale. - Beneficiarilor, inclusiv tinerilor din grupurile cheie afectate, partenerilor, proxeneților le sunt oferite informații cu privire la utilizarea corectă și sigură a dispozitivelor medicale cu scopul prevenirii infecției HIV, HVB, HVC și ITS . - Prestatorul elaborează și distribuie materiale informaționale (pliante, broșuri, foi volante, etc.) cu privire la prevenirea, simptomele, diagnosticul și tratamentul HIV, HVB, HVC, TB și ITS. -Prestatorul organizează sesiuni de informare în grup a beneficiarilor, cu diverse subiecte printre care - prevenirea, simptomele, diagnosticul și tratamentul HIV, HVB, HVC, TB și ITS, cu implicarea medicilor specialiști în activitățile de informare.	responsabilităților personale, cât şi a acțiunilor colective în acest context. - Activitățile de informare, prin postare de materiale informaționale, se vor realiza inclusiv în mediul online pentru toate GCA, în special pentru tinerii din mediul GCA,LS și BSB. - Prestatorul utilizează aplicații telefonice mobile și rețele de socializare pentru informarea GCA şi oferirea suportului social acestora (ex. pe aspecte de acces la servicii, complianță la tratament, reamintire despre o vizită planificată la medic etc.)
Referire/ acompaniere (medicală/ psihologică/socială).	**Referirea către alte servicii necesare beneficiarilor din cadrul GCA, prezintă un obiectiv al eforturilor de prevenire și reducere a riscurilor:** - Prestatorul asigură accesul beneficiarilor din cadrul GCA la servicii medicale și psihosociale, prin organizarea serviciilor de referire, însoțire socială a beneficiarului, și acordarea suportului necesar în accesarea unui serviciu. - Personalul (asistenții sociali, lucrătorii sociali, etc), care efectuează însoțirea/referirea beneficiarilor, este familiarizat cu parteneriatele de colaborare stabilite între prestator și instituțiile din comunitatea în care activează diverși specialiști (avocați, medici, asistenți sociali, psihologi, etc.) - pentru a facilita accesul beneficiarului la serviciile necesare.	- Referirea beneficiarilor din mediul GCA către servicii, în funcție de necesitățile acestora: - Persoane CDI pot fi referite/însoțite la următoarele categorii de specialiști: medic narcolog, chirurg vascular, infecționist, psihiatru, dermatovenerolog, ftiziatru, psiholog etc.) - Persoanele LS/BSB/TG pot fi referite/însoțite la următoarele categorii de specialiști: ginecolog, infecționist, endocrinolog,

	- Sistemul de referire implementat este unul viabil, funcțional, și presupune atât referirea, cât și acompanierea beneficiarilor către serviciile funcționale existente la nivel de comunitate. - Lucrătorii sociali și cei din teren, care activează în cadrul serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor, posedă abilități în identificarea stresului psihologic şi determinarea preliminară a unei eventuale necesități a intervențiilor psihologului sau ale medicului psihiatru, respectiv asigurând referirea/însoțirea persoanei către acești specialiști. - Persoanlul, în baza evaluării necesităților beneficiarului, îl poate referi/ acompania la instituțiile ce acordă servicii pentru ocuparea forței de muncă și/ sau cursuri disponibile pentru formare profesională. - Gravidele beneficiare ale serviciilor vor fi referire către medicul de familie pentru supraveghere, pregătire eficientă a gravidei și familiei pentru naștere, perioada postnatală și rolul de părinți.	psihiatru, dermatovenerolog, urolog, androlog, proctolog, chirurg, mamolog, ftiziatru, psiholog etc. - Asistență psiho-socială și de schimbare comportamentală, specifice fiecărui GCA. - Femeile gravide, inclusiv din cadrul GCA sunt în evidența medicală a medicului de familie, iar îngrijirile adresate lor se realizează conform Standardul de supraveghere a gravidelor cu evoluție fiziologică a sarcinii în condiții de ambulator , aprobat prin ordinul Ministerului Sănătăţii nr.311 din 11.04.2023
Servicii suplimentare specifice pentru GCA		

c) **Distribuirea dispozitivelor medicale specifice pentru persoanele cu consum mixt de droguri, inclusiv SPN**.	- Pentru consumatori de droguri injectabile vor fi distribuite soluții dezinfectante cutanate cu efect antiseptic (Sol. Hydrogenii peroxydum 3%, Sol. Viridum nitens* 1%), medicamente/unguente cu efect analgezic local, fașă de tifon [3],[4]	**Tipul și cantitățile dispozitivelor medicale specifice fiecărui grup cheie afectat se realizează în dependență de disponibilitățile financiare ale prestatorului**. Tipul dispozitivelor medicale poate fi ajustat în dependență de necesitățile specifice ale GCA evaluate în relație cu substanțele consumate, noile practici comportamentale documentate (de consum sau sexuale) și riscurile asociate.
d) Distribuirea dispozitivelor medicale specifice pentru LS, BSB, TG.	- Pentru BSB și LS - șervețele umede [5]; - Pentru LS - teste pentru sarcină [6];	

[3] Metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciile de prevenire HIV pentru grupurile cu risc sporit de infectare cu HIV, Ordin MS și CNAM nr. 600/197A din 04.08.2023

[4] Conform necesităților și a riscurilor evaluate în cadrul prestării serviciilor de prevenire, sau conform recomandărilor UNAIDS/UNODC

[5]Metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciile de prevenire HIV pentru grupurile cu risc sporit de infectare cu HIV, Ordin MS și CNAM nr. 600/197A din 04.08.2023

[6] Metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciile de prevenire HIV pentru grupurile cu risc sporit de infectare cu HIV, Ordin MS și CNAM nr. 600/197A din 04.08.2023

Suport psihosocial pentru inițierea și aderența la tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee	**Persoanele CDI dependente de opiacee, inclusiv cele aflate în penitenciare și alte locuri de detenție, au acces la tratamentul farmacologic de suport cu agoniști opioizi, în conformitate cu recomandările OMS:** - Prestatorul, prin intermediul specialiștilor săi, realizează informarea, referirea și acompanierea persoanelor dependente de opiacee, către servicii de tratament farmacologic al dependenței de opiacee; - Prestatorul informează comunitatea și organele de poliție cu privire la principiile de activitatea și avantajele tratamentului farmacologic al dependenței de opiacee; - Toate persoanele dependente de opiacee au acces gratuit la tratamentul farmacologic în instituțiile medicale, în penitenciare și în alte locuri de detenție; - Pentru asigurarea eficienței tratamentului farmacologic al dependenței de opiacee, este importantă menținerea și administrarea regulată a dozelor de preparat, conform recomandărilor medicului; - Pentru realizarea tratamentului farmacologic –al dependenței de opiacee beneficiarii pot opta deopotrivă pentru methadone și buprenorfina, considerate medicamente esențiale, conform recomandărilor OMS; - Prestatorul va contribui prin activitățile de suport psihosocial oferite, la menținerea în tratament farmacologic a pacienților pe o durată suficientă (nu mai scurtă de 6 luni), conform recomandărilor OMS și prevederilor PCN nr,225[7], în vigoare. Prestatorul elaborează și distribuie materiale informaționale cu privire la tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee; - Prestatorul organizează activități de informare în grup și individuale pentru persoanele dependente de opiacee; - Prestatorul oferă suport pacientului în gestionarea eficientă și menținerea complianței atât pentru tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee, precum și alte tratamente administrate concomitent (HIV, TB, HVB și HVC).	- Tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee, este parte componentă a abordărilor complexe de prevenire HIV și reducere a riscurilor, eficientă în reducerea comportamentului riscant asociat consumului de opiacee injectabile, și a demonstrat îmbunătățirea accesului și aderenței la TARV și reducerea mortalității în rândul persoanelor pacienților săi. - Tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee este unul benevol și se inițiază după obținerea acordului informat al pacientului. - Prestatorul, prin activitățile sale de informare și educare, determină creșterea nivelului de informare a populației și combaterea stereotipurilor și miturilor sociale cu privire la tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee. Tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee, se administrează persoanelor dependente de opiacee, inclusiv tinerilor cu vârsta mai mare de 18 ani, conform prevederilor PCN nr. 225.

[7] Protocolul clinic național Tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee (ediția III) https://ms.gov.md/wp-content/uploads/2022/07/PCN-225-Tratamentul-farmacologic-al-dependen%C5%A3ei-de-opiace-2022.pdf

Prevenirea și tratamentul supradozelor, inclusiv prin oferirea accesului la Naloxonum	**Supradozarea cu opiacee poate fi prevenită:** - Prestatorul asigură informarea și instruirea beneficiarilor cu consum de opiacee și persoanelor din anturajul acestora cu privire la pericolul și modalitățile de prevenire a supradozelor asociate consumului de droguri, acordarea primului ajutor în caz de supradozare; - Persoanele consumatoare de opiacee și cele care ar putea fi martorii unei supradoze cu opiacee, sunt instruite cu privire la administrarea corectă a Naloxonum și au acces gratuit la acest medicament; -Naloxonum este distribuit prin intermediul lucrătorilor sociali și a altor specialiști, în contextul acordării serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor. -Eliberarea Naloxonum se realizează doar persoanelor care au fost instruite cu privire la simptomele supradozelor, specificul administrării Naloxonum, posibilele efecte adverse, și conduita ulterioară a beneficiarului. Eliberarea Naloxonum se însoțește obligatoriu de o instrucțiune, privind acordarea primului ajutor în caz de supradozare cu opiacee. Pachetul naloxonic distribuit este constituit din 2 fiole de Naloxonum, 2 seringi și 2 șervețele cu alcool, conform prevederilor Instrucțiunii emise de Dispensarul Republican de Narcologie. Procurarea sol. Naloxonum este asigurată din sursele bugetului de stat	- Naloxonum este antagonist al opiaceelor, utilizat în calitate de medicament de bază, în cazul supradozelor cu droguri opiacee, conform recomandărilor OMS. - Naloxonum este eficient la administrare pe cale intramusculară, intranazală, intravenoasă și subcutanată. - Recomandările OMS nu specifică restricții de vârsta pentru managementul supradozelor.

Examinarea la ITS (4 infecții) a grupului LS și BSB, suport în accesarea serviciilor de diagnostic și tratament.	Aceste servicii sunt destinate beneficiarilor în scopul asigurării și menținerii controlului asupra răspândirii ITS, precum și facilitării accesului acestora la servicii de diagnostic și tratament ITS. Acest pachet atractiv de servicii include: • 2 consultații medicale efectuate de medicul dermatovenerolog/ginecolog; • 4 testări de laborator – gonoreea, micoplasma, ureaplasma și tricomonaza (sau alta infecție simptomatică sugestivă la indicația medicului); Suport în accesarea tratamentelor specifice pentru infecțiile diagnosticate cu rezultat pozitiv (altele decât cele asigurate de Programul unic de asistență medicală).	- Prestatorul va asigura achitarea acestor servicii, în măsura resurselor financiare disponibile asigurate de Programul Național și în limitele prevăzute de contractul cu finanțatorul. - Organizațiile implementatoare de servicii de prevenire HIV vor informa și motiva grupurile de beneficiari LS și BSB cu privire la disponibilitatea acestor servicii, ghida și acompania pentru accesarea lor.
Servicii suplimentare comune pentru GCA		
Profilaxia pre-expunere la HIV.	**PrEP va fi recomandată în calitate de opțiune suplimentară în prevenirea infecției HIV pentru grupurile cheie afectate, ca parte a unei abordări complexe de prevenire și reducere a riscurilor:** - Prestatorul va instrui personalul cu privire la principiile de administrare PrEP, pentru a asigura informarea, consilierea ulterioară, referirea persoanelor din cadrul GCA și oferirea suportului necesar acestora, în decizia de a iniția tratamentul PrEP și a accepta serviciile acordate de către medicul infecționist. - Prestatorul va elabora, printa și distribui materiale informaționale cu privire la PrEP pentru persoanele din GCA. - Serviciile PrEP pot fi oferite în cadrul instituțiilor medicale, și la nivel de comunitate acreditate în prestarea serviciilor de prevenire a HIV și reducere a riscurilor, cu respectarea cerințelor în vigoare (Anexă nr.6).	- Un număr impunător de persoane din cadrul GCA, care ar putea beneficia de PrEP, nu inițiază PrEP din cauza stigmei, discriminării și marginalizării. - Persoanele, care utilizează PrEP se pot confrunta cu stigma, care poate determina scăderea complianței la PrEP. - Persoanele care utilizează PrEP pot fi stigmatizate, marginalizate, fiind considerate eronat drept persoane HIV pozitive.

	- Evidența și raportarea beneficiarilor incluși în PrEP va fi efectuată în baza codului individual al beneficiarului, înregistrat în Fișa medicală de ambulator și în Registrul electronic. - Oferirea PrEP la nivel comunitar (în cadrul ONC) va și însoțită de colectarea și stocarea sigură a datelor personale ale beneficiarilor (IDNP) în vederea confirmării/validării cazurilor incluse în tratament cu utilizarea preparatelor procurate din sursele financiare naționale. - PrEP este oferită gratuit și este acordată de către medici specialiști și personalul nemedical (lucrător social) care oferă suport în asigurarea complianței, după contrasemnarea consimțământului informat de către beneficiar. - În scopul promovării PrEP și fortificării aderenței la PrEP pot fi conceptualizate și aplicate modalități de consultanță online oferită de specialiști separați sau de o echipă multidisciplinară (medici, psihologi, lucrători sociali etc.) pentru a oferi suport complet pacienților. - PrEP este acordată în conformitate cu prevederile PCN nr.313 în vigoare și recomandările OMS.	- Informarea comunităților despre importanța PrEP în prevenirea HIV, va crește impactul acestei intervenții, prevenind astfel apariția cazurilor noi de infecție HIV.
Profilaxia post expunere la HIV.	**PPE va fi disponibilă pentru accesare în mod voluntar, tuturor persoanelor eligibile din grupurile cheie afectate, în cazul unei posibile expuneri la HIV:** - PPE la HIV este indicată în caz de : <u>Expunere profesională</u> (contactul cu sânge, sau alte lichide biologice infectate, prin nimerirea lor subcutanat, pe mucoasele, sau tegumentele lezate în timpul exercitării activităților profesionale); <u>Expunere neprofesională</u> (relații sexuale, asociate cu viol; relații sexuale neprotejate, sau în contextul ruperii sau lunecării prezervativului în cazurile cuplurilor discordante, cu condiția ca partenerul este infectat cu HIV și nu administrează TARV, sau îl administrează, dar încărcătura virală este detectabilă; înțepăturile accidentale cu instrumentar potențial	e) În virtutea perioadei sale scurte de administrare, ratele de finalizare a PPE raportate, sunt scăzute. f) Consilierea și alte măsuri de sprijin, pentru asigurarea complianței, sunt necesare pentru asigurarea eficienței PPE.

	infectat cu HIV, sau administrarea drogului cu seringa unei alte persoane; contactul mucoaselor cu sânge, sau alte lichide biologice infectate). - PPE la HIV este acordată în conformitate cu prevederile PCN nr.314 în vigoare. - PPE la HIV este oferită gratuit și este acordată de către medici specialiști, după contrasemnarea consimțământului informat, de către beneficiar.	
Activități de informare și educare	**Programele de prevenire HIV și Reducere a Riscurilor asigură GCA accesul la informații de calitate:** - Prestatorul asigură accesul GCA la informații în domeniul prevenirii HIV și Reducerea Riscurilor, inclusiv prin intermediul materialelor informative și educative distribuite. Acestea prezintă informația în mod clar, simplu și concis, informația fiind ajustată în funcție de nivelul de înțelegere a beneficiarilor, la fel fiind adaptată vârstei și dimensiunii de gen. - Prestatorul elaborează materialele informaționale prin asigurarea cooperării strânse dintre experți, personalul serviciilor și specialiștii de profil, reprezentanți GCA cărora le sunt destinate materialele informative respective. - Prestatorul organizează discuții în focus grupuri, cu participarea GCA pentru a identifica informațiile și subiectele relevante, modalitatea cea mai bună de prezentare și de ilustrare a materialelor informaționale și educaționale,. - Materialele informaționale destinate beneficiarilor sunt disponibile în formă printată, sau în versiune electronică și online, prin intermediul diverselor canale de comunicare.	Subiectele / tematicile materialelor informaționale destinate GCA includ, dar nu se limitează la: - informații despre HIV/SIDA, ITS, TB, HVC, HVB etc; - testarea/autotestarea cu teste rapide - HIV, Sifilis, HVC, HVB; - relații sexuale protejate, sexualitatea, orientarea sexuală, identitatea de gen. dezvoltarea sexuală; - consecințele consumului de droguri, inclusiv SPN; - drepturile și responsabilitățile GCA; - informații despre utilizarea corectă a dispozitivelor medicale distribuite în cadrul serviciilor de prevenire și reducere a riscurilor; - prevenirea violenței, inclusiv în bază de gen; - sănătatea sexuală și reproductivă, metodele de contracepție; - sănătatea persoanelor TG;

		- viața cu HIV și drepturile omului etc.
Asistență juridică și reprezentarea intereselor beneficiarilor;	**Promovarea drepturilor, eliminarea barierelor în accesarea serviciilor constituie elemente esențiale ale activității de prevenire HIV și reducere a riscurilor** - GCA au acces gratuit la serviciile de asistență juridică primară și specializată. - Prestatorul oferă beneficiarilor acces și referire/acompaniere către servicii de asistență juridică primară, inclusiv asistență parajuridică, asistență juridică specializată, consiliere individuală sau de grup. - Prestatorul oferă servicii de asistență juridică în cadrul activității sale, prin implicarea juriștilor/ parajuriștilor, inclusiv prin intermediul parteneriatelor și a colaborărilor cu organizațiile specializate în acordarea asistenței juridice și ocrotirea drepturilor omului.	g) Consultanța juridică în cadrul PRR se realizează cu referire la problemele cu care se confruntă frecvent beneficiarii - în contextul consumului de droguri, prestării serviciilor sexuale, în caz de abuz de putere aplicat asupra lor, violență, probleme de proprietate, tutelă asupra copiilor, litigii familiale, imigrare, migrație, asistență pentru victimele infracțiunilor, perfectarea documentelor de identitate etc.
Servicii de sănătate sexuală și reproductivă;	**Serviciile de SSR sunt oferite gratuit, voluntar/necoercitiv și confidențial pentru toate GCA – femei, bărbați, persoane TG:** - Lucrătorii sociali și oricare specialiști în lucrul cu beneficiarii, vor evalua necesitatea asistenței în domeniul sănătății sexual-reproductive şi vor facilita accesul beneficiarilor, prin referirea sau însoțirea acestora, la specialiștii din cadrul instituțiilor medicale. - Persoanele din cadrul GCA, inclusiv cuplurile serodiscordante, vor primi informații și sprijin cu privire la planificarea unei sarcini și conceperea în siguranță a unui copil. - Prestatorul oferă beneficiarilor consiliere cu privire la planificarea familială și metodele de contracepție, inclusiv modalitatea de utilizare a acestora. - Beneficiarii au acces la consultanță de la egal la egal, materiale informaționale, sesiuni de informare, consultul specialiștilor disponibili și în cazul aspectelor legate de sănătatea sexuală și reproductivă.	Tinerii din cadrul GCA pot accesa serviciile de SSR fără autorizarea/ notificarea obligatorie a părinților și tutorelui [8]. În conformitate cu Legea Nr. 138 din 15.06.2012 privind sănătatea reproducerii Articolul 6. Sănătatea sexual-reproductivă a adolescenților, în cazul minorilor cu vârsta până la 16 ani, consimțământul benevol pentru obținerea serviciilor de ocrotire a sănătății reproducerii este exprimat atât de minor, cât şi de

	- Prestatorul va instrui personalul cu privire la particularitățile acordării serviciilor de SSR tinerilor din cadrul GCA. - Personalul va furniza informații cu privire la utilizarea corectă a testului de sarcină, cu scopul depistării sarcinii la termen mic. - Femeile gravide, care doresc/au decis să întrerupă sarcina, vor fi referite/însoțite către o instituție medicală pentru consultare şi efectuarea întreruperii voluntare a cursului sarcinii în condiții de siguranță și prevăzute de lege. - Pentru prevenirea și/sau depistarea precoce a cancerului de col uterin, femeile din cadrul GCA sunt informate despre importanța realizării screening-ului de col uterin, cu o periodicitate de o dată în trei ani, începând cu vârsta de 25 de ani şi vor fi referite/însoțite la medicul de familie pentru realizarea gratuită a testului citologic la nivel de asistența medicală primară. - Tinerii din cadrul GCA, indiferent de gen și orientare sexuală, beneficiază de drepturi, inclusiv de acces la informare și servicii de SSR în cadrul asistenței medicale primare (medicul de familie, specialistul din cadrul cabinetului de sănătate a reproducerii), precum și în cadrul Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor, inclusiv: - examinarea ginecologică şi de laborator gratuită; - consilierea în alegerea metodei de contracepție, oferirea gratuită a mijloacelor moderne de contracepție; - tratamentul ITS; - oferirea testelor pentru determinarea sarcinii, consilierea în caz de sarcină, referire către instituții specializate în cazul nașterii unui copil; - oferirea accesului la servicii de avort sigur și consiliere contraceptivă post-avort; - vaccinarea anti-HPV; - servicii pentru afirmarea identității de gen.	reprezentantul legal al acestuia. În cazul când este imposibil de a obține consimțământul reprezentantului legal al minorului şi când serviciile medicale sânt indicate pentru a păstra viaţa şi sănătatea acestuia, este suficient consimțământul său benevol. În această situație, decizia este luată în mod consultativ de către prestatorii de servicii, în interesul superior al minorului, în conformitate cu actele normative în vigoare.

Servicii de suport în contextul sănătății mintale;	**Serviciile de suport în contextul sănătății mintale sunt componente esențiale ale serviciilor de prevenire HIV și Reducere a Riscurilor, sănătatea mintală fiind definită drept o stare de bine în care oamenii pot să se realizeze, să facă față stresului, să muncească și să contribuie la viața comunității.** - Prestatorul va oferi beneficiarilor următoarele servicii psihosociale în contextul sănătății mintale: a) consiliere psiholog; b) asistent social; - Serviciile medicale de sănătate mintală vor fi accesate de către beneficiar prin intermediul referirii și acompanierii realizate de prestator către Centrele comunitare de sănătate mintală sau specialiștii de profil (de ex. către psihiatru sau psihoterapeut, de exemplu). - Personalul serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor, posedă abilități în identificarea stresului psihologic și determinarea preliminară a unei eventuale necesități a intervențiilor psihologului sau ale medicului psihiatru, respectiv asigurând referirea/acompaniamentul beneficiarului către acești specialiști. Prestatorul va realiza, în mod sistematic, screening-ul sănătății mintale utilizând instrumente validate (ex. PHQ-9, GAD-7, AUDIT, etc.), în special în rândul persoanelor din grupurile cheie afectate sau cu aderență scăzută la tratament la TFAO. Vor fi organizate sesiuni de informare și psihoeducație despre sănătatea mintală, mecanisme de coping, reducerea stigmei și accesarea serviciilor specializate. Se recomandă dezvoltarea și utilizarea de materiale psihoeducaționale adaptate, inclusiv în format digital (broșuri, aplicații mobile, SMS reminders), cu accent pe grupurile cheie afectate și tinerii.	Integrarea intervențiilor de sănătate mintală în serviciile de prevenire HIV este parte a unui model centrat pe persoană și recomandată de OMS, UNAIDS și ECDC. - Persoanele cu tulburări mintale și de comportament beneficiază de toate drepturile și libertățile fundamentale ale omului prevăzute de Constituția Republicii Moldova, alte acte normative, de tratatele și convențiile internaționale la care Republica Moldova este parte. - Este interzisă limitarea drepturilor și libertăților persoanelor cu tulburări mintale și de comportament numai în baza diagnosticului de tulburare mintală și/sau de comportament, a faptului că se află ori s-a aflat în staționarul de psihiatrie, în instituția rezidențială, serviciul social, medico-social sau educațional (Legea nr. 114 din 16.05.2024 privind sănătatea și bunăstarea mintală https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143550&lang=ro). Se încurajează cooperarea cu Centrele comunitare de sănătate mintală și cu organizațiile

	Prestatorul va asigura referirea și acompanierea activă a beneficiarilor către servicii specializate de sănătate mintală, în baza rezultatelor evaluării sau a screening-ului. - Prestatorul va oferi angajaților următoarele servicii în contextul sănătății mintale: a) prevenirea arderii profesionale – evaluare, consiliere, supervizare individuală și de grup, etc; b) suport în managementul timpului la locul de muncă; c) suport în managementul stresului la locul de muncă; d) suport în managementul conflictelor la locul de muncă.	specializate, pentru a asigura o abordare multidisciplinară și continuitatea îngrijirii. Este necesară formarea continuă a personalului în identificarea timpurie a distresului psihologic și în aplicarea unor metode adecvate de referire și sprijin. UNAIDS recomandă integrarea activă a sănătății mintale în serviciile de prevenire, testare și tratament HIV, bazat pe abordări precum WHO mhGAP – inclusiv indicatori de screening, consiliere, referire și suport psihosocial https://unaids.org+1childrenandaids.org) și în conformitate cu prevederile Programului Național Sănătate Mintală, aprobat în 2024 (ca strategia națională, susține integrarea sănătății mintale în servicii primare și comunitare, inclusiv celor care abordează HIV .), cu respectarea principiilor de consimțământ informat și protecția datelor personale. Pachetul comprehensiv de servicii de sănătate mintală pentru integrarea îngrijirii HIV sprijină furnizarea de servicii gratuite, confidențiale, centrate pe

		beneficiar și adaptate nivelului de vulnerabilitate
Servicii de prevenire a violenței, traficului de persoane, referire la servicii specializate.	**Comunicarea, informarea şi educarea cu privire la violență (inclusiv în bază de gen), trafic de persoane și prevenirea acestora, este o componentă esențială a serviciilor de prevenire HIV și Reducere a Riscurilor:** - În scopul prevenirii violenței față de GCA, prestatorul realizează: ședințe de informare și consiliere individuală şi în grup, elaborare şi distribuire de materiale informaționale cu privire la prevenirea violenței, la necesitate asigură referiri și acompanieri supraviețuitorilor violenței către poliție, centrele pentru asistența a supraviețuitorilor, centre de plasament. - Personalul serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor beneficiază de formare profesională corespunzătoare, pentru identificarea cazurilor de violență şi oferirea asistenței necesare supraviețuitorilor. - Ședințe de consiliere individuală şi în grup, sunt organizate și desfășurate de către lucrătorii sociali, asistenții sociali, psihologi şi alți angajați ai Prestatorului. - Serviciile de prevenire HIV includ măsuri de consiliere și asistență a beneficiarilor săi - în caz de violență (fizică, psihologică şi sexuală). Astfel de asistență poate include: trimitere pentru examinare și îngrijire medicală, oferirea contracepției de urgență și de prevenire a infecției HIV prin PPE, prevenire a ITS; acordarea asistenței psihologice de urgență şi pe termen lung; acordarea asistenței juridice, inclusiv suport în declararea cazului de violență poliției; referirea către centrele pentru asistență a supraviețuitorilor. - În scopul prevenirii traficului de persoane, prestatorul desfășoară activități de informare cu privire la - fenomenul traficului de ființe umane, riscurile și consecințele acestuia. -	- În cadrul activităților de prevenire a violenței în cadrul GCA - sunt realizate activități de IEC vizând: tipurile de violență, prevenirea violenței, abilități de negociere şi comunicare, asistență în caz de violență, siguranță LS în contextul prestării serviciilor sexuale, respectarea drepturilor etc. - PRR va întocmi o bază de date a organizațiilor care oferă servicii esențiale supraviețuitorilor cazurilor de violență, și cazurilor de trafic de persoane, și la necesitate va referi beneficiarii către acestea.

Servicii sensibile la dimensiunea de gen	**Serviciile sunt sensibile la dimensiunea de gen, astfel asigură confortul beneficiarilor în accesarea serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor.** - Serviciile de prevenire HIV sunt concepute, organizate și evaluate luând în considerare dimensiunea de gen și necesitățile specifice în bază de gen a beneficiarilor săi – femei, bărbați, persoane neconforme cu genul, inclusiv persoane TG, persoane tinere din mediul GCA: ● Consumabile și mijloace de protecție, produse de sănătate; ● Servicii de consiliere și testare; ● Activități de informare și educative; ● Materiale informaționale; ● Rețeaua de referire către resurse și oportunități externe; ● Etc. - Locația organizării serviciilor (staționare și mobile), personalul implicat, orele de activitate, - vor ține cont de necesitățile specifice ale grupurilor și subgrupurilor de beneficiari în baza perspectivei de gen. - Prestatorul va realiza în mod periodic, dar nu mai rar decât o dată pe an evaluarea necesităților beneficiarilor săi din perspectiva dimensiunii de gen și a gradului de satisfacere în raport cu serviciile primite.	Servicii specifice pentru persoane TG: - Evaluarea și asistență medico-psihologică; - Integrarea socială a TG, prin suport social și psiho-terapeutic; - Asistența medicală specializată pentru confirmarea identității de gen, depășirea disforiei de gen; - Asistenta juridică cu scopul schimbării sexului în documentele de identitate; - Tinerii TG, sau cu altă identitate de gen, precum și tinerii care se confruntă cu incongruență de gen, vor beneficia de informare și consiliere privind identitatea lor de gen și suport pentru afirmarea genului, inclusiv opțiuni pentru terapia hormonală. - Prestatorul va informa tinerii TG despre efectele și opțiunile terapiei hormonale. - Subiectele referitor la fertilitate și contracepție sunt discutate cu persoanele TG, pentru prevenirea sarcinilor neplanificate.
Servicii de motivare și sporire a atractivității serviciilor de	**Pentru asigurarea atractivității serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor, Prestatorul, în funcție de posibilități, organizează servicii de motivare:**	- Pentru beneficiarii lipsiți de condiții/ mijloace igienice la domiciliu, şi care necesită/ solicită efectuarea unui duș, spălarea

prevenire HIV și reducere a riscurilor	- Pentru beneficiarii fără locuință va contribui la soluționarea acestei probleme, prin identificarea unui loc de plasament sau referire către organizații care pot soluționa această problemă; - În scopul motivării beneficiarilor de a accesa serviciile, prestatorul prevede în bugetele sale fonduri pentru achiziționarea pachetelor alimentare (ceai, cafea, biscuiții, etc.), sau pachete igienice (săpun, șampon, gel de duș, pastă și periuță de dinți) etc. - În scopul motivării beneficiarilor de a accesa serviciile de prevenire HIV poate fi utilizate si elemente de gamificare (misiuni, recompense, niveluri de progres) pentru a stimula implicarea activă a beneficiarilor în programele de prevenire HIV. Aceste mecanisme pot contribui la participarea regulată la testări, sesiuni de informare, utilizarea corectă a mijloacelor de protecție etc.	hainelor, Prestatorul va asigura astfel de condiții/ servicii, **în măsura resurselor financiare disponibile** și a condițiilor disponibile.
Referire și acompaniere pentru servicii adiționale în baza riscurilor și a necesităților evaluate ale beneficiarilor	Corespunzător serviciilor de referire și acompaniere descrise în Pachetul de bază.	

ANEXA 3

LISTA MEDICAMENTELOR, DISPOZITIVELOR MEDICALE ȘI PRODUSELOR PARAFARMACEUTICE NECESARE PENTRU ACTIVITATEA PRR PENTRU GCA:

Pentru realizarea activității de prevenire a infecției HIV în mediul GCA, organizațiile care prestează servicii, trebuie asigurate cu consumabile, medicamente, soluții dezinfectate, teste rapide de diagnostic, produse de menținere a sănătății. În cazul disponibilității de resurse financiare mobilizate suplimentar în cadrul organizației, lista prezentată poate fi suplinită cu alte produse identificate în baza evaluării necesităților persoanelor din cadrul GCA.

1.	**Seringi**	- Seringi 1ml cu ac nedetașabil - Seringi 1ml cu ac detașabil - Seringi 2ml - Seringi 5ml - Seringi 10ml - Seringi 20ml
2.	**Prezervative**	- Prezervative clasice - Prezervative cu aromă - Prezervative ultrasubțiri - Prezervative cu duritate sporită - Prezervative după tipul de mărimi (dimensiuni)
3.	**Lubrifianți pe bază de apă**	- 5 ml, 50 ml
4.	**Soluții dezinfectante cutanate cu efect antiseptic**	De exemplu: Șervețele îmbibate cu alcool, Sol. Chlorhexidini digluconatum* 0,05%, Sol. Myramistinum 0,05%, Sol. Hydrogenii peroxydum 3%, Sol. Viridum nitens* 1%, etc.
5.	**Medicamente**	- Unguente cu efect anestezic local, anticoagulant și antimicrobian – Heparini natrium, Chloramphenicolum + Methyluracilum; - Sol. Naloxonum
6.	**Teste rapide de diagnostic**	- HIV - Sifilis - HVC - HVB
7.	**Teste de determinare a sarcinii**	
8.	**Șervețele umede, inclusiv intime**	
9.	**Fașă de tifon, vată**	
10.	**Mănuși din nitril**	

ANEXA 4

ANCHETA PRIMARĂ A BENEFICIARULUI SERVICIILOR DE PREVENIRE HIV ŞI REDUCERE A RISCURILOR

Ancheta beneficiarului/ei de servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor										
				COD						
Locul completării										
Data naşterii				**Sexul**						
				B	F	TG				
Angajat în muncă				**Profesie**						
Da	Nu			Da	Nu					
Locul de trai										
Statutul familial:										
Căsătorie	Concubinaj	Singur/ă	Divorțat/ă	Văduv/ă						
Orientare sexuală:										
homosexuală	bisexuală	heterosexuală	Alta							
Consum de droguri în ultimele 12 luni:										
Consum injectabil	Da	Nu	Consum neinjectabil	Da	Nu					
Drogul consumat:										
Amfetamine	Calipsol	Marihuana	Săruri	Vint						
Hașiș	Morfină	Metadonă	Extazi	Marihuana						
Heroină	Metaamfetamine	Tranquilizante	Mac/shirka	Altul						
Frecvența consumului:										
Zilnic			O dată în săptămână sau mai rar							
2-3 ori săptămână			Alta							
Tipul partenerilor sexuali:										
Soț/soție, concubin/ă	Întâmplător	Permanent	Comercial							
Numărul partenerilor sexuali:										
1 partener/ă	Mai mult decât 1 partener/ă	Numărul								

Utilizarea prezervativului:				
Da	Nu	Rareori	Câteodată	Întotdeauna
Statut HIV				
Pozitiv	Negativ	Nu știu	Nu m-am testat	Fără răspuns
Prezența/experiența ITS:				
Da	Nu	Am tratat	Nu am tratat	Nu m-am testat
Hepatita C:				
Da	Nu	Am tratat	Nu am tratat	Nu m-am testat

Tratamente și stări:			
Tratament ARV/PrEP	Da	Nu	Data inițierii _____
Tratament farmacologic al dependenței de opiacee	Da	Nu	Data inițierii _____
Dizabilitate / invaliditate	Da	Nu	Data stabilirii _____
Asigurare medicală	Da	Nu	Data emiterii _____
Graviditate	Da	Nu	
Eliberare din detenție, ultimele 6 luni	Da	Nu	Data eliberării _____

Statutul evaluat al beneficiarului/ei:			
102	Da	Nu	
105	Da	Nu	
103	Da	Nu	
TG	Da	Nu	

Evaluarea necesităților de asistență și servicii:			
Pachet de bază	**Da**	**Pachet suplimentar**	**Da**
Schimb de seringi și distr. șervețele alcool		Prep comunitar	
Distribuirea prezervativelor și lubrifianților		PeP	
Consilierea și testarea HIV		Examinare și diagnostic ITS	
Testare la Sifilis		Distribuire dispozitive medicale specifice	

Testare HVC		Asistență socială	
Testare HVB		Asistență psihologică	
Suport inițiere și aderență la tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee		Acompaniere pentru examen radiologic pentru TB	
Prevenirea supradozelor		Asistență juridică și reprezentarea intereselor	
Screening-ul Tuberculozei (TB)		Asistență medicală specializată	
Consiliere specializată și de la egal la egal		Servicii de sănătate sexuală și reproductivă	
Asistență medicală primară		Servicii de suport în contextul sănătății mintale	
Asistență socială comunitară		Servicii de prev. a violenței și traficului de pers.	
Activități de informare și educare (IEC)		Servicii sensibile la dimensiunea de gen	
Distribuire dispozitive medicale – unguente Heparini natrium, Chloramphenicolum + Methyluracilum, Myramistinum, etc.		Servicii de motivare și sporire a atractivității serviciilor de prevenire HIV și reducere a riscurilor.	
Referire către servicii / acompaniament		Referire/acompaniere pentru servicii adiționale.	

Data accesării primare a serviciilor	_____ luna _____ anul
Semnătura beneficiarului/ei	/_____/
Numele și semnătura lucrătorului ONC	_____ /_____/

ANEXA 5

Instituția, specialistul _____
Codul beneficiarului _____

Chestionar
Privind screening-ul Tuberculozei

Stimată doamnă / stimate domn,

Tuberculoza este o boală infecțioasă periculoasă, care se transmite de la om la om și duce la pierderea capacității de muncă, grad de invaliditate și chiar deces, dacă nu este depistată și tratată la timp.
Prin acest chestionar dorim să aflăm dacă aveți riscul îmbolnăvirii cu tuberculoză. Acest chestionar nu reprezintă un diagnostic medical. În cazul în care considerați că ați fost expus riscului de îmbolnăvire cu tuberculoză vă putem îndruma către serviciile medicale pentru un consult.

Vă propunem să răspundeți la câteva întrebări, care ne vor ajuta să înțelegem dacă aveți nevoie de examinare suplimentară pentru diagnosticul și tratamentul tuberculozei, .

	Simptomele tuberculozei	**Da**	**Nu**
1.	Tuse umedă sau uscată care persistă mai mult de 2 săptămâni*		
2.	Hemoptizie (spută cu sânge, eliminată în timpul tusei)		
3.	Slăbiciune permanentă, oboseală nemotivată		
4.	Febră timp de o săptămână, fără o cauză evidentă, frisoane		
4.	Transpirație excesivă, mai ales noaptea		
6.	Pierdere nemotivată în greutate		
7.	Dureri în cutia toracică		
8.	Respirație îngreunată la efort fizic sau în repaus (dispnee)		
9.	Mărirea ganglionilor limfatici		

Răspunsul **DA** la prima întrebare obligatorie (*) și la oricare alte 2 întrebări, înseamnă suspiciune de infectare cu tuberculoză.

Chestionarul se completează în două exemplare: unul rămâne în dosarul beneficiarului în cadrul ONC, al doilea exemplar se anexează la tichetul de referire/însoțire a beneficiarului pentru consultația la specialistul de profil, cu scopul realizării examenului medical, care ar exclude/confirma diagnosticul de tuberculoză.

ANEXA 6

INSTRUCȚIUNI CU PRIVIRE LA FURNIZAREA PREP LA NIVEL DE COMUNITATE

1. Context

Grupurile cheie afectate, prin accesul lor în comunitățile sale, au un rol important în realizarea programelor și prestarea serviciilor de prevenire, testare, inițierea și reținerea în TARV cu prestarea serviciilor de îngrijire și suport psiho-social. Cercetarea calitativă efectuată de patru rețele reprezentante ale grupurilor cheie afectate a constatat că serviciile conduse de comunitate au fost unanim aprobate și preferate de participanți. Grupurile cheie afectate au definit serviciile conduse de comunitate ca fiind esențiale pentru promovarea sănătății și a drepturilor grupurilor marginalizate, în special ca o contrabalansare la stigmatizarea experimentată de unii în mediile tradiționale de îngrijire a sănătății. În consecință, participanții din toate rețelele au pledat pentru extinderea intervențiilor conduse de comunitate.

2. Obiective

Furnizarea serviciilor PrEP la nivel de comunitate are următoarele obiective:

- ✓ Stabilirea legăturilor de servicii între unitățile de asistență medicală și organizații necomerciale pentru furnizarea serviciilor PrEP în cadrul răspunsului la infecția HIV.
- ✓ Furnizarea eficientă și comprehensivă a serviciilor de prevenire HIV, precum și serviciilor pentru prevenire a sifilisului, gonoreei, chlamydiei sau altor ITS, asigurând accesibilitatea și acoperirea pentru populația țintă.
- ✓ Reducerea incidenței noilor infecții cu HIV, conducând către obiectivul de a pune capăt infecției HIV până în 2030.

3. Algoritmul de implementare

3.1 Recrutarea beneficiarilor1.

Personalul organizațiilor necomerciale va promova serviciile PrEP și va identifica potențialii beneficiari. Datele cu caracter personal al beneficiarilor serviciilor PrEP vor fi obținute și păstrate în ONC, cu respectarea prevederilor Legii nr.133/2011, privind protecția datelor cu caracter personal al R. Moldova, iar monitorizarea, evidență și raportarea beneficiarilor va fi efectuată în baza unui cod individual, format din 11 elemente, înregistrat în Fișa medicală a de ambulator al beneficiarului, și în Registrul electronic de evidență a beneficiarilor. Fișa medicală de ambulator este perfectată de către medic și păstrată în ONC.

3.2 Consilierea pre-testare la HIV și evaluarea beneficiarului

Personalul instruit din cadrul organizațiilor necomerciale va realiza consilierea pre-testare și testarea la HIV propriu zisă. Beneficiarii cu rezultat negativ la testare la HIV vor fi readresați către un specialist medical pentru evaluarea privind pregătirea și înțelegerea de a urma PrEP. Evaluarea se va efectua de către specialistul medical din cadrul organizațiilor necomerciale în conformitate PCN - 313 și va cuprinde următoarele aspecte:

1) Evaluarea gradului de pregătire pentru inițierea, aderarea la profilaxia pre expunere la HIV și vizite de supraveghere. În acest sens, se vor elabora acorduri privind inițierea, aderarea la PrEP și programările de supraveghere, asigurându-se că beneficiarii să înțeleagă importanța de a lua medicamentele corect și de a participa în mod constant la vizitele ulterioare.

2) Consilierea detaliată și precisă cu privire la medicamente, regimul de dozare, reacții adverse potențiale, etc.;

3) Evaluarea posibilității ca beneficiarul să fie în perioada de ”fereastră imunologică”. În acest caz se va sublinia importanța testării peste o lună;

4) Evaluarea simptomelor infecției HIV acute;

5) Obținerea unui istoric medical privind afecțiunile cronice, cum ar fi diabetul, hipertensiunea arterială și boală cronică de rinichi.

3.3 Investigațiile de laborator

Beneficiarii eligibili, informați și pregătiți vor fi investigați în conformitate cu caseta nr.3, din Cap 2, C2.1. și Tabelul 3, C2.2. din PCN – 313, aprobat prin ordinul MS nr. 395/2025, conform indicațiilor medicului și în baza acordului informat semnat de către beneficiar și medicul.

Dacă rezultatele investigațiilor de laborator depistează careva abateri de la normă, beneficiarul va fi îndrumat la medicul de familie pentru diagnostic detaliat și tratament la necesitate.

Dacă rezultatele investigațiilor de laborator sunt în limitele normei, beneficiarul este programat pentru consultația medicului pentru inițierea PrEP.

3.4 Administrarea PrEP.

Medicul din cadrul organizației necomerciale va consilia beneficiarul privind PrEP, va examina rezultatele investigațiilor și va indica schema de tratament în conformitate cu Tabelul nr. 4, din Cap. 3, C3.1. din PCN – 313.

3.5 Vizitele de monitorizare și urmărirea aderenței

Medicul din cadrul organizației necomerciale va informa beneficiarul despre frecvența vizitelor de monitorizare și în cadrul acestora va pune accent pe:

- ✓ Reacțiile adverse ale preparatelor ARV;
- ✓ Respectarea regularității administrării preparatelor;
- ✓ Evaluarea riscului de infectare cu HIV.

Frecvența vizitelor de monitorizare și lista investigațiilor necesare sunt redate în Tabelul 11, din Cap. 4., C4.1. din PCN - 313.

4. Managementul logistic

4.1 Documentația

Pentru fiecare beneficiar se perfectează Fișa medicală de ambulator, (fizic și /sau electronic) cu asigurarea protecției datelor cu caracter personal, care va conține informația privind concluziile specialiștilor, schema de tratament administrată/indicată, rezultatele investigațiilor de laborator, acordurile informaționale etc.

4.2 Managementul preparatelor ARV

- ✓ Organizația necomercială care furnizează servicii PrEP va solicita trimestrial cantitatea și tipurile de medicamente ARV necesare de la IMSP SCBI ”Toma Ciorbă”, conform modelului Comanda de medicamente ARV pentru PrEP (Anexă 9).
- ✓ Medicamentele vor fi păstrate în conformitate cu cerințele normativelor în vigoare ale parametrilor mediului (lumină, umiditate, temperatură etc) și cu evidența termenilor de valabilitate a medicamentelor;
- ✓ Medicamentele vor fi eliberate după principiul FEFO (First Expired, First Out).
- ✓ Eliberarea medicamentelor către beneficiarii se va efectua în baza prescripției medicale în Fișa medicală a beneficiarului ale medicului organizației necomerciale, și care va include Nume si/sau codul beneficiarului, medicamentul prescris, cantitatea care trebuie eliberată, numele medicului și semnătura;
- ✓ Evidența stocurilor de medicamente va fi realizată de către o persoană responsabilă din cadrul organizației necomerciale, urmărind aspectele:
  - Corespunderea denumirii medicamentelor, lotului și termenului cu valabilitate cu informația din actele conform cărora au fost recepționate;
  - Aranjarea medicamentelor conform principiilor FEFO;
  - Evidența recepționării și eliberării medicamentelor (registre fizice și/sau electronice) ;
  - Verificarea trimestrială a stocurilor disponibile și raportarea la SCBI ”Toma Ciorbă” conform modelului de raport prezentat de către SCBI ”Toma Ciorbă” (Anexa 10);
  - Stocul de medicamente nu va depăși cantitatea estimată necesară pentru 6 luni.

ANEXĂ 7

CODURILE ŞI LISTA CONTINGENTELOR EXAMINATE LA MARKERII SEROLOGICI AL HIV ½

Codul	Denumirea contingentului
100.04	Persoane supuse hemodializei
100.22	Cetățenii RM care pleacă peste hotare/solicită certificat medical
100ss	Persoanele examinate în cadrul supravegherii de santinelă
101	Persoanele care au avut contacte sexuale cu persoane infectate cu HIV
102	Persoane consumători de droguri injectabile
102.2	Partenerii sexuali ai persoanelor consumători de droguri injectabile
103	Homo- și bisexual
103.2	Partenerii sexuali ai homo-și bisexualilor
104	Persoane cu semne clinice ale ITS (sifilis, gonoree)
105	Persoane care practică sex comercial și/sau vagabondaj sexual
105.1	Persoane depistate ca contact sexual cu bolnavi de sifilis și gonoree
105.2	Clienții persoanelor care practică sex comercial și/sau vagabondaj sexual
107	Donatorii de organe, țesuturi, măduvei osoase, pielii, spermă
108	Donatorii de sânge, plasmă (donări)
109.151	Femei gravide-testare în timpul sarcinii (luarea la evidență)
109.152	Femei gravide – a două testare (risc sporit de infectare, în trimestrul II de sarcină)
110	Recipientul de sânge și a preparatelor de sânge (peste 6 luni de transfuzie)
110.1	Recipientul de sânge și a preparatelor de sânge (testare înainte de hemotransfuzie)
111	Recipientul organelor, țesuturilor, măduvei osoase, pielii
112	Contingentul instituțiilor penitenciare
112.113tb	Persoanele, care se află la evidență cu tuberculoză, din penitenciare
112.113tb1	Persoanele cu tuberculoză (cazuri primare și recidive) din penitenciare
113	Persoanele examinate conform indicațiilor clinice
113tb	Persoanele care se află la evidență cu tuberculoză
113tb1	Persoanele cu tuberculoză (cazuri primare și recidive)
114	Persoanele examinate anonim
114.1	Persoanele examinate la propria inițiativă
115	Persoanele care au fost în contact medical cu lichidele biologice ale persoanelor HIV și SIDA
117	Copii examinați conform indicațiilor clinice
117tb	Copii care se află la evidență cu tuberculoză
117tb1	Copii cu tuberculoză, cazuri primare și recidive
125	Copii născuți din mame HIV pozitive
130	Alte persoane
200	Cetățeni străini

ANEXA 8

CONSIMȚĂMÂNTUL PENTRU PROTECȚIE ȘI PRELUCRAREA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

în conformitate cu prevederile Legii nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal al R. Moldova

Prin prezenta, în conformitate cu art. 1, 5, 6, 12 alin (3), art. 13 din Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal:

Subsemnatul

_____

(numele, prenumele, patronimicul)

Sunt de acord să primesc servicii și de acord cu prelucrarea datelor mele cu caracter personal, inclusiv a datelor privind starea de sănătate și de origine socială, atunci când primesc toate tipurile de servicii furnizate de către ONC "_____"

În conformitate cu prevederile art. 14 din Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal, am fost informat(ă) despre posibilitate de:

a) corectarea, actualizarea, blocarea sau ștergerea datelor cu caracter personal a căror prelucrare este contrară Legii privind protecția datelor cu caracter personal, în special din cauza caracterului incomplet sau inexact al datelor;

b) notificarea terților cărora le-au fost divulgate date cu caracter personal cu privire la operațiunile efectuate în conformitate cu litera (a).

În temeiul articolului 16 din Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal, am fost informat(a) cu privire la dreptul meu de a mă opune prelucrării de către terți a datelor cu caracter personal care mă privesc.

Semnătura beneficiarului _____ Data_____

Semnătura reprezentantului ONC _____ Data_____

ANEXA 9

COMANDA DE MEDICAMENTE PENTRU PREP

Denumirea instituției_____ Adresa_____

Data completării _____

Persoana responsabilă de formulare a comenzii (medicul ONC) _____

Denumirea Comună Internațională, doza, forma farmaceutică	**Unitate de măsură**	**Cantitatea solicitată**	**Lot/termenul de valabilitate la medicamentelor eliberate**	**Notă**

Numărul de pacienți per scheme de administrare PrEP este prezentat pe verso.

1. Responsabil de recepționare a comenzii _____data _____LȘ

2. Responsabil de validare _____data _____LȘ

Verso pentru Anexă nr. 9

№	*Schema de administrare PrEP*	*Număr de pacienți*	*Numărul planificat pentru trimestru*	*Nota*

ANEXA 10

RAPORTUL TRIMESTRIAL CU PRIVIRE LA CIRCUITUL MEDICAMENTELOR PENTRU PREP

Denumirea instituției_____

Adresa_____ Perioada de raportare_____ Data completării _____

Persoana responsabilă de raportare (medical ONC) _____

№	Denumirea Comună Internațională (DCI) a medicamentului, forma farmaceutica, doza	Unitatea de măsurare	Numărul de serie, termenul de valabilitate	Sursa de aprovizionare	Sold la începutul trimestrului	Cantitatea primită	Cantitatea consumată	Cantitatea returnată	Cantitatea expirată	Sold la sfârșitul trimestrului

Semnături:

Persoana responsabilă de gestionare medicamentelor pentru PrEP _____data_____

Persoana responsabilă de serviciul PrEP _____data _____

ANEXA 11

GLOSAR CU TERMENI CHEIE UTILIZAȚI

Tinerii care oferă servicii sexuale/ exploatați sexual - se referă la persoanele cu vârsta între 10-24 ani, care include copiii exploatați sexual cu vârsta între 10 și 17 ani și adulții lucrători sexuali cu vârsta între 18-24 ani [14].

Lucrătorii sexuali (femei, bărbați sau transsexuali în vârstă de peste 18 ani) - care primesc bani sau bunuri în schimbul prestării serviciilor sexuale, fie în mod regulat, sau ocazional. Lucrul sexual/ servicii sexuale, este contactul/ raportul sexual consensual între adulți, în schimbul banilor, sau bunurilor, care poate avea mai multe forme, și variază între, și în interiorul țărilor și a comunităților.

Tineri bărbați care întrețin relații sexuale cu bărbați - se referă la toți tinerii care se angajează în relații sexuale, sau romantice cu alți bărbați. Cuvintele "bărbați" și "sex" sunt interpretate diferit în diverse culturi și societăți, precum și de către persoanele implicate. BSB includ nu numai persoanele care se autoidentifică ca gay, sau homosexuali și întrețin relații sexuale numai cu persoane de același gen, dar și bărbați bisexuali și cei care se identifică ca heterosexuali (care se pot căsători și sunt tată la copii), dar care totodată, au relații sexuale cu persoane de același gen.

Tinerii transgen - este un termen umbrelă pentru toți tinerii a căror sens lăuntric al identității de gen, este diferit de genul care a fost atribuit la naștere. O persoană născută de gen feminin care se identifică ca bărbat, este bărbat/băiat TG. O persoană TG femeie/fată este persoană născută de gen masculin, care se identifică ca femeie/fată. Persoanele TG pot alege termenii pentru a se descrie "trans", "trans persoană", "femeie trans", sau pur și simplu "bărbat", sau "femeie".

Identitate de gen - se referă la identitatea pe care o definește persoana în temeiul senzațiilor individuale și interne - gen masculin, feminin sau neconformă cu genul, indiferent de sexul atribuit la naștere.

LGBTQI - subliniază diversitatea orientării sexuale, identității de gen și caracteristicile sexuale.

Tinerii care injectează droguri - se referă la persoanele cu vârste cuprinse între 10 și 24 de ani, inclusiv copiii cu vârste între 10 și 17 ani, și adulții între 18 și 24 de ani, care injectează substanțe psihotrope (sau psihoactive) nemedicale sancționate. Tineri care folosesc droguri non-injectabile pot fi de asemenea, vulnerabili la infecția cu HIV, din cauza efectelor asupra comportamentului sexual, sau capacității de luare a deciziilor.

Tinerii aflați în detenție - se referă la tinerii privați de libertate, inclusiv în detenție la secția de poliție, într-o instituție penitenciară în timpul de așteptare a procesului de judecată, sau după condamnare. Detenția se referă, de asemenea la centrele pentru imigrație, centrele de detenție juvenilă, și centrele de reabilitare. Tinerii aflați în detenție, se caracterizează prin riscul sporit de infectare cu HIV, HVC, HVB, TB și accesul redus la serviciile de sănătate.

Comunitatea - se referă la un grup de persoane care au interese comune și pot include populațiile-cheie, inclusiv tinerii din cadrul populațiilor-cheie, indiferent de aria geografică, mediul social sau cultural din care fac parte.

Consumatori de substanțe psihoactive noi – consumatori de droguri injectabile și/sau neinjectabile, cu statut legal, ilegal sau nereglementat, care produc daune individuale, și la nivelul sănătății publice, similar substanțelor aflate sub controlul Convenției unice cu privire la Droguri din anul 1961, sau a Convenției cu privire la substanțele psihotrope din anul 1971.

Lucrător social (în teren) - se referă la o persoană dintr-un GCA, care desfășoară activități în teren pentru beneficiarii din același grup. Lucrătorul social este angajat al Prestatorului ce oferă servicii de prevenire HIV și reducere a riscurilor, beneficiarilor din GCA. Lucrătorul social poate de asemenea, să fie cunoscut și prin alți termeni, precum lucrător comunitar, "educator de la egal la egal", lucrător outreach.

Drop-in centru - este un loc unde persoanele din mediul GCA, inclusiv tinerii din cadrul populațiilor cheie, se pot întâlni cu alți membri ai comunității, pentru a se relaxa, a desfășura evenimente sociale, sau urma cursuri de formare.

LS în stradă - sunt bărbați şi femei care prestează servicii sexuale pe stradă, în diferite locuri, și care pot lucra independent, în grup, sau pot avea un proxenet.

LS de traseu - activează pe autostrăzi şi la intrările în localități, independent sau în grupuri, oferind servicii mai frecvent șoferilor de cursă lungă, persoanelor din localitățile limitrofe. LS de traseu, sunt cei mai expuși riscului de infectare cu HIV, violenței, fiind mai puțin informați cu privire la riscurile infecției HIV şi ITS; deseori consumă droguri şi alcool, ceea ce reduce posibilitatea utilizării permanente a mijloacelor de protecție față de HIV și ITS.

LS în bordeluri clandestine (case, apartamente) - activează de obicei sub protecția unui proxenet - în apartamente, saloane de masaj, sau pe stradă. Această categorie de LS mai rar accesează serviciile de prevenire, de diagnostic şi tratament a HIV și ITS.

LS de elită - prestează servicii în hoteluri scumpe, cluburi, baruri, restaurante, unui cerc relativ restrâns de clienți (afaceriști, politicieni, turiști), de aceea sunt greu accesibile pentru acoperire cu servicii de prevenire HIV și ITS.

LS prin "sex-agenţie", poate fi mascată sub forma unui salon de masaj, saună etc., care sunt accesate prin internet, ziare şi printr-o rețea de persoane implicate în organizarea sexului comercial (de exemplu, angajații hotelurilor, taximetriștii).

Partenerii LS - sunt soții/soțiile, prietenii ocazionali, sau cunoștințele care de regulă nu plătesc pentru servicii. LS nu folosesc prezervativul cu partenerii, din mai multe motive: psihologice, emoționale, fizice, încrederea în partener, dorința de a avea un copil etc.

ANEXA 12

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Ghid național de diagnostic de laborator al infecției cu HIV, Chișinău, 2018
2. Protocol clinic național – 313, Profilaxia Pre-expunere la infecția HIV, Chișinău, 2018
3. Protocol clinic național – 314, Profilaxia Post-expunere la infecția HIV, Chișinău, 2018
4. Progress report on HIV /AIDS, Republic of Moldova, 2018
5. Inter-Agency Field Manual on Reproductive Health in Humanitarian Settings **(IAFM 2018)**
6. Implementing Comprehensive HIV and HCV Programmes with People Who Inject Drugs practical guidance for collaborative interventions, United Nations Office on Drugs and Crime, 2017
7. Protocol clinic național – 225, Tratamentul farmacologic al dependenței de opiacee, Chișinău, 2017
8. Практический инструмент для программ реагирования на ВИЧ и охраны сексуального и репродуктивного здоровья с молодыми людьми из ключевых групп населения в Восточной Европе и Центральной Азии, ЮНФПА 2017
9. Consolidated guidelines on HIV prevention, diagnosis, treatment and care for key population. Geneva, World Health Organization, 2016
10. Implementing Comprehensive HIV and STI Programmes with Transgender People practical guidance for collaborative interventions, United Nations Development Programme, 2016
11. Tool to set and monitor targets for HIV prevention, diagnosis, treatment and care for key populations, supplement to the 2014 consolidated guidelines for HIV prevention, diagnosis, treatment and care for key populations, Geneva, World Health Organization, july 2015
12. Technical brief HIV and young transgender people, Geneva, World Health Organization, 2015
13. Technical brief HIV and young men who have sex with men Geneva, World Health Organization, 2015
14. Technical brief HIV HIV and young people who inject drugs, Geneva, World Health Organization, 2015
15. Technical brief HIV and young people who sell sex, Geneva, World Health Organization 2015
16. Ghidul practic siguranța injecțiilor, Geneva, World Health Organization, 2015
17. Consolidated guidelines on HIV testing services, 2015
18. The Global Fund to fight AIDS, Tuberculosis and Malaria (2014), Global Fund Information Note: Addressing Sex Work, MSM and Transgender People in the Context of the HIV Epidemic (February 2014).
19. The World Bank. The Global HIV Epidemics among Sex Workers, 2013
20. Implementing Comprehensive HIV/STI Programmes with Sex Workers Practical Approaches from Collaborative Interventions, Geneva, World Health Organisation 2013
21. Guidance on prevention of viral hepatitis B and C among people who inject drugs. Geneva, World Health Organization, 2012
22. Technical guide for countries to set targets for universal access to HIV prevention, treatment and care for injecting drug users, WHO, UNDOC, UNAIDS, 2012
23. Guidance on Prevention of viral Hepatitis B and C among people who inject drugs, WHO, 2012
24. LEGEA Nr. 138 din 15.06.2012 privind sănătatea reproducerii, Articolul 6. Sănătatea sexual-reproductivă a adolescenţilor
25. Baral S et al. Burden of HIV among female sex workers in low-income and middle-income countries: a systematic review and meta-analysis. Lancet Infectious Diseases, 15 March 2012
26. UNAIDS. Guidance note on HIV and sex work. Geneva, UNAIDS, updated 2012
27. Prevention and treatment of HIV and other sexually transmitted infections for sex workers in low- and middle-income countries: recommendations for a public health approach, WHO, 2012
28. WHO, UNFPA, UNAIDS, NSWP, Prevention and treatment of HIV and other sexually transmitted infections for sex workers in low- and middle-income countries: recommendations for a public health approach. Geneva, 2012

29. Guidelines on surveillance among populations most at risk for HIV, WHO, 2011
30. Network of Sex Worker Projects. Female, male and transgender sex workers' persepctive on HIV and STI prevention and treatment services: a global sex worker consultation. Edinburgh, NSWP, 2011
31. MSM in Eastern Europe: Package of Services/July 2011
32. A Handbook for Improving HIV Testing and Counselling Services, Geneva, World Health Organisation 2010
33. Signs of a Hidden HIV Epidemic: Men Who Have Sex with Men in Eastern European Countries, USAID, 2011.UNODC, WHO, UNAIDS. Testing and counselling in prisons and other closed settings. Vienna, UNODC, 2009
34. Curtis M, Guterman L. Overdose prevention and response: a guide for people who use drugs and harm reduction staff in Eastern Europe and Central Asia. New York, Open Society Institute, 2009
35. Руководство по осуществлению программ игл и шприцев, 2009
36. Standarde de calitate a serviciilor de sănătate prietenoase tinerilor în Republica Moldova, 2009
37. Standarde de reducere a riscurilor asociate consumului de droguri injectabile şi de asistenţă psihosocială consumatorilor de droguri, Republica Moldova, 2009
38. Toolkit for monitoring and evaluation of interventions for sex workers, WHO,2009
39. HIV and other STIs among MSM in the European Region, Report on a consultation, WHO, 2008
40. HIV/AIDS and human rights advocacy and training resource manual. Windhoek, Namibia, AIDS Rights Alliance for Southern Africa, 2008
41. WHO, UNODC, UNAIDS. Policy guidelines for collaborative TB and HIV services for injecting and other drug users: an integrated approach. Evidence for Action Technical Papers. Geneva, WHO, 2008
42. Lawn JE et al. Alma-Ata 30 years on: revolutionary, relevant, and time to revitalise, 2008
43. Guidelines for the Psychosocially Assisted Pharmacological Treatment of Opioid Dependence
44. Legea NR. 23 DIN 16.02.2007 cu privire la profilaxia infecţiei HIV/SIDA Articolul 13. Consimţământul pentru testarea la marcherii HIV subpunct (2)
45. Evidence for action: effectiveness of community-based outreach in preventing HIV/AIDS among injecting drug use
46. Международные руководящие принципы по ВИЧ/СПИДу и правам человека
47. Ghid terminologic pentru mass-media în comunicarea cu și despre grupurile vulnerabile discriminării
48. https://www.who.int/reproductivehealth/publications/contraceptive-eligibility-women-at-high-risk-of-HIV/en/
49. https://www.who.int/news-room/detail/29-08-2019-who-revises-recommendations-on-hormonal-contraceptive-use-for-women-at-high-hiv-risk
50. https://www.who.int/hiv/pub/guidelines/keypopulations-2016/en/
51. Implementing Comprehensive HIV and HCV Programmes with People Who Inject Drugs: Practical Guidance for Collaborative Interventions (the "IDUIT")
52. Implementing Comprehensive HIV/STI Programmes with Sex Workers (the "SWIT")
53. Implementing comprehensive HIV and STI programmes with men who have sex with men (the "MSMIT")
54. Implementing Comprehensive HIV and STI Programmes with Transgender People (the "TRANSIT")
55. "Health, Rights and Well-Being Practical Tool for HIV and SRH Programmes with Young Key Populations".